

КАРЛ МАЙ

КАПИТАНЪТ НА КОРСАРИТЕ

Превод от немски: Веселин Радков, 1980

chitanka.info

ПЪРВА ГЛАВА

ПРЕД ТУЛОН

Беше голям църковен празник през 1793 година. Седмици наред за благословените поля на областта Прованс можеха да се употребяват сполучливо библейските думи: „Небето над тебе ще бъде като разтопен метал, а земята под краката ти — като нажежено желязо“. Но днес рано сутринта на хоризонта се струпаха гъсти кълбести облаци, чиито краища се озаряваха за секунда от трептящата светлина на светкавиците, докато грохотът на гръмотевиците разтърсваше скалите на крайбрежието, а ехото от тях, изглежда, се повтаряше хилядократно от пенливите гребени на огромните вълни.

Проливният дъжд се изливаше като плътна стена, на която не можеше да устои никакво облекло, и, изглежда, всяко живо същество бе потърсило вече някакъв подслон, за да се скрие. Из обширното поле се виждаше само един-единствен човек. Той крачеше бавно между лозя и маслинови горички по пътя, който водеше към малкото градче Босе. Дрехите му, леки и тънки, свършено мокри от дъжда, бяха прилепнали по стройната му силна фигура като собствената му кожа. Но това, изглежда, ни най-малко не го смущаваше. Младежкото му лице се усмихваше доволно под дъждовния порой, а по еластичната си походка приличаше на човек, тръгнал на разходка, който няма ни най-малкия повод да бърза.

Ето че пред него край пътя се появи малка постройка. От двете страни на вратата бяха поставени един в друг по два триъгълника, а над нея личеше надпис с полуизтрити букви: „Cabaret du roussillon“.

Въпреки проливния дъжд той застана спокойно пред вратата, бутна шапката си, подпря ръце на хълбоците си и заразглежда подробно надписа — Кръчма Русион! Дали този „русион“ ще е истински? Като гледам къщата, не ми се вярва. Няма да се измокря повече, ако продължа пътя си; така поне ще знам със сигурност, че си имам работа с чистата божия водица. Водата е най-великолепният дар

на небето, но не бива да я намираме във виното. И така ще продължа плаването си и едва в Босе ще хвърля котва.

Той се беше вече обърнал, за да продължи пътя си, когато вратата се отвори и на прага се появи една личност, в която човек можеше веднага да разпознае кръчмаря.

— Е хей, mon cher ((фр.) — скъпи мой. Б. пр.), накъде така? — разнесе се пискливо мазният пиянски глас на кръчмаря изпод посинелия му нос. — Да не би да искате да се удавите в тази водна стихия?

— Едва ли — отвърна пътникът, — не ме е страх от времето, но ме е страх от водната стихия в бъчвите ви.

— Тогава влизайте смело; имаме един и същ вкус и аз не съм от онези, които тровят добрите граждани с лошо вино.

— Ще повярвам на думите ви и ще легна в дрейф за пет минути. Хоп, нов човек на борда! — той изговори последните думи, когато влизаше вече в стаята. Доколкото бе възможно, поизтърси водата от дрехите си също като някой мокър пудел и после седна на стола, който му предложи кръчмарят.

Обстановката в малкото помещение бе доста войнствена. То беше пълно с войници на Конвента (национално френско събрание по време на Френската революция. Б. нем. изд.) и освен кръчмаря и новопристигналия имаше още един-единствен цивилен човек. Той беше мисионер от ордена Свети дух, основан през 1703 година в Париж от абата Деплас, Венсен льо Барбие и Ж. Х. Гарние. Свещеникът седеше мълчаливо в един ъгъл и, изглежда, че мислите му го занимаваха много повече, отколкото присъстващите. Трябва да беше някой необикновен човек, надарен с изключителна храброст, иначе не би посмял да седи така между тези недодялани солдати. По онова време във Франция бяха разтурени всички религиозни ордени, а от духовниците бе поискано полагането на гражданска клетва. Който откажеше да положи такава клетва, беше смятан за бунтовник. Бе настъпило време на най-разюздана анархия. Наскоро след започването на нашия разказ, а именно на 6 октомври 1793 година, беше отменено дотогавашното обичайно летоброене. На 10 декември Парижката комуна въведе „Служба на разума“. На 7 май 1794 г. Конвентът разпореди, че вече няма никакъв бог, а на 24 същия месец този Конвент заповяда никой гражданин да не вярва повече в безсмъртието на

душата. При тези обстоятелства беше наистина необходима изключителна смелост да посмееш да се явиш в одеждите на някой орден пред полупияни войници на Конвента; това беше храброст, която много лесно можеше да се окаже съдбоносна.

Един брадат подофицер заговори влезлия непознат:

— Хей, гражданино, откъде идваш?

— Идвам от Дюранс.

— А накъде си тръгнал, а?

-За Босе.

— Какво ще правиш там?

— Ще посетя един приятел. Да не би да имаш нещо против?

— Хм, може би да, а може би не.

— Ааааах! — непознатият издаде този звук бавно и тихо, но едва ли бе възможно да изразиш иронията си по-добре по някакъв друг начин. Той сложи крак върху крак, скръсти ръце на гърдите си и отправи към подофицера поглед, в който се четеше всичко друго, само не и възхищение. Този човек имаше най-много двадесет и три години, но високото чело, гъстите вежди, пронизващият поглед, острият орлов нос, енергичните очертания на устните му, откритият, мускулист, силно загорял от слънцето врат, широките рамене и гъвкавите крайници, всичко това оставаше впечатлението на зрелост, на повелителност, на нещо необикновено.

— Какво се чудиш толкова, гражданино? — попита подофицерът. — Да не мислиш, че в главната квартира в Босе пускат всеки, който си поиска?

— Това е така наистина. Но ти може би си мислиш, гражданино подофицер, че трябва от теб да поискам разрешение, а?

— Мълчи! Всеки войник е длъжен да бди над сигурността на войската! Как се казваш, гражданино?

— Робер Сюркуф — отговори запитаният с подигравателно потрепващи ъгълчета на устата.

— Какво работиш?

— Моряк съм.

— Аха, затова пляскаш с такова спокойствие като юрдек навън в тази вода! А кой е приятелят ти, при когото отиваш?

— Гражданинът гренадир Андош Жюно.

— Андош Жюно, дето е бил адвокат? Той е добър другар. Откъде го познаваш?

— Виждали сме се с него в Бюси льо Гран, където е роден.

— Вярно! Ти се легитимира, гражданино Сюркуф. Жюно е в моята рота, ще те заведе при него. Но преди това ще пиеш с нас. Тук има само едно вино: русион, но то е силно и същевременно пивко. Опитай го!

Кръчмарят донесе стъклена кана, пълна с прочутото питие, и всички ръце се протегнаха към нея, да пият за сметка на непознатия. Той не се възпротиви на това, засмя се и ги остави отново и отново да пълнят и изпразват каната. А когато кръчмарят започна да се тревожи за заплащането, той извади цяла шепа асигнати (книжни пари, които били пуснати по време на Френската буржоазна революция. Б. пр.) от кожения си портфейл и хвърли от тях на масата повече от необходимата сума. При вида на парите се вдигна весела врява. Кръчмарят трябваше отново да пълни каната и ето че сега си спомниха и за свещеника, който досега не беше получил нито глътка. Подофицерът се приближи до него, подаде му каната и го подкани:

— Стани, гражданино конфрер ((фр.) — събрат. Б. пр.), вземи каната и пий за здравето на Конвента, който изхвърли папата от нашата страна!

Свещеникът стана и взе каната, но вместо да вдигне желанието, заговори с тих, но твърд глас: — Бог не ни е дал този дар, за да богохулстваме. Във виното има истина и аз не искам да изрека една лъжа. Пия за здравето на светия отец в Рим, когото ще закриля небесното войнство!

Той се наклони да вдигне каната към устата си, но юмручният удар на подофицера я изби от ръката му и тя се пръсна на парчета на пода.

— Що за идеи ти хрумват, гражданино конфрер! — извика подофицерът. — Не знаеш ли, че в нашата хубава Франция старият saint-pere ((фр.) — светия отец, папата. Б. пр.) е свален? Колкото и дълго да продължи, ние все пак ще ви изхвърлим заедно с лъжите, които сте ни разправяли! Заповядавам ти да се откажеш от тоста си!

В този момент напред излезе барабанчикът и каза:

— Halte-la ((фр.) Стой там. Б. пр.), приятелю! Защо му счупи каната? Гражданино кръчмар, донеси нова пълна кана! Тоя тук е

положително от онези, които отказват да положат гражданска клетва. Ще го подложим на изпит и горко му, ако не го издържи!

Кръчмарят донесе виното. Барабанчикът тикна в ръцете на свещеника пълната кана и му заповяда:

— А сега пий, гражданино, и викай силно: „Да живее републиката, долу папата!“

Поставеният така натясно човек не показва обаче никакъв страх. Лицето му беше преbledняло, но очите му блестяха, когато вдигна каната и извика:

— Да живее светият отец. Долу неговите врагове и враговете на Франция!

При тези думи грубите войници нададоха диви викове. Двадесет ръце се протегнаха към смелия защитник на вярата си, за да го сграбчат и да го малтретират. Но чак дотам не се стигна — непознатият се беше промъкнал до него. Никой не можеше да каже как стана това, но изведнъж той изникна пред свещеника, закри го с тялото си и като се усмихна, извика:

— Граждани, искате ли да ми направите една услуга?

-Каква?

— Бъдете така добри да ми изцедите водата от дрехата, преди да напердашите този божи служител!

Те не разбраха веднага намерението му. Заблудиха ги неговите засмени очи и дружелюбността в гласа му. Но в погледа му имаше нещо, което ги накара да се стъписат.

— Дрехата ти ли — попита подофицерът, — какво общо имаме ние с твоята дреха? Отдръпни се, гражданино Сюркуф, за да прочетем на този лицемер една такава литургия, която няма да забрави никога!

— Тогава разрешете ми поне преди това да пийна една глътка с него! — той взе каната от ръцете на свещеника и го попита:

— Как се казваш, отче?

— Наричат ме брат Мартин — отвърна запитаният.

— Eh, bien ((фр.) — Е, добре. Б. пр.), братко Мартин, тогава позволи ми да пия с теб за твое здраве, за здравето на всички смели мъже, които не се страхуват да говорят истината, за моята красива Бретан, където съм се родил, за здравето на моето отечество, за победата на нашата вяра и за здравето на всички достойни служители на светата църква, които нека Бог закриля!

Той допря каната до устните си и я изпи до дъно. Няколко секунди в стаята цареше пълна тишина, тишината на изненадата, но след това се разнесе буря. Всички закрепяха и свиха юмруци;

заблъскаха се гневно напред, но високият барабанчик разпери ръце и ги задържа.

— Спрете, граждани другари! — извика той. — Войникът трябва да спазва определени правила при всяко нападение. Този човек, който се нарича гражданинът Сюркуф, ми се струва, че не е никакъв моряк, а е предрешен пратеник на папата. Я да го сложим върху пейката и да го поразпитаме с тоягата. Гражданино подофицер, дръжете го!

Двамата силни мъже протегнаха ръце, за да хванат Сюркуф, но отлетяха наляво и надясно толкова бързо, че всъщност никой не можа да разбере какво се бе случило. Наоколо се разнесе гневен вик и вече всички се втурнаха неудържимо към двамата. Но в този момент се разнесе силно пращане — Сюркуф беше отчупил един крак от масата и описа с него такава безгрешна осморка, че веднага двамина се строполиха на пода със сцепени глави, а останалите бързо се оттеглиха.

— Сега вярвате ли, че съм моряк? — засмя се той. — Всеки моряк умее да си служи добре с една такава *petit levier* ((фр.) — малка тояга. Б. пр.)! Това ли ви е благодарността, че пихте вино на моя сметка, страхливци такива! Осмелявате се да нападате двама души, защото сте повече от тридесет! Хайде, елате и сложете Робер Сюркуф на пейката, ако можете!

— Нахвърлете се върху тях! — изрева подофицерът. Сюркуф отново размаха крака от масата, но хората, застанали по-назад, изтикваха напред първите и сигурно щеше да се случи някое нещастие, ако в този момент откъм вратата не се беше разнесъл висок, остър, заповеднически глас:

— *Cessez a l instant!* ((фр.) — Веднага престанете. Б. пр.) Какво става тук?

Навън през прозорците се виждаше спряла малка група ездачи, а на вратата бе застанал човекът, изговорил предишните думи. Той имаше дребна крехка фигура. Слабото му лице с остро изрязани черти имаше бронзов оттенък. Шапка с ширити скриваше широкото му чело, а тялото му бе загърнато в широка гумирана пелерина. При вида на този човек нападателят се отдръпнаха уплашени, като отдадоха чест с

най-дълбоко страхопочитание. Той беше може би двадесет и четири годишен. Безбрадото му лице остана безизразно, но властният му искрящ поглед шареше наоколо, докато се спря на онзи, който имаше най-висок чин измежду присъстващите.

— Гражданино подофицер, докладвай!

По челото на подофицера започна да избива студена пот, но той започна да говори кротко, сбито по войнишки:

— Тук има един поп, mon colonel ((фр.) — полковник. Б. пр.), и един папски пратеник, които ни обидиха.

— И им отговорихте с удари! Кой е папският пратеник?

— Онзи с крака от масата.

— А откъде знаеш, че е папски пратеник?

— Предполагам.

— Tres bien ((фр.) — Много добре. Б. пр.), гражданино подофицер. С теб свърших. Нека сега чуем и него!

Сюркуф пристъпи крачка напред и погледна офицера безстрашно в очите.

— Името ми е Сюркуф, гражданино полковник. Мога ли да те помоля за твоето име?

— Казвам се Бонапарт — прозвуча студеният и горд отговор.

— И така, казвам се Сюркуф, Робер Сюркуф, моряк съм и бях тръгнал за Босе, за да посетя моя приятел Андош Жюно, адвокат и гражданин гренадир. Влязох тук, черпих с вино тези граждани войници, докато поискаха от този почтен свещеник да пие за погубването на върховния глава на църквата, светия отец. Той отказа и затова искаха да го пребият. Той е миролюбив човек и не може да се бие. Затова изкъртих този крак от масата, исках да го защитя. Сега пък ме вземат за пратеник на папата. Но един свестен моряк винаги ще защити онзи човек, който е нападнат от повече хора, и то без да има вина. Масите тук имат много крака!

По лицето на полковника пробягна лека, съвсем лека усмивка, но тя изчезна моментално. Той се обърна към войниците:

— Гражданино барабанчик, марш веднага с останалите в ареста! Едва беше изговорил тези думи, когато всички „граждани войници“ му отдадоха чест и излязоха през вратата. След това полковникът се обърна отново към другите двама; най-напред заговори на свещеника:

— Кой си ти?

— Аз съм брат Мартин от мисионерския орден на светия дух-отвърна той скромно.

— Всички ордени са разтурени. Положил ли си гражданска клетва?

— Не. Моята клетва важи само пред светата църква.

— Ще видим. — и като се обърна към моряка, той продължи: -Сюркуф? Звучи ми познато! Хмм, да си чувал името „The runner“?

— Да. Така се казваше английският бързоходен куриерски кораб, който трябваше да прекарам между скалите, но нарочно го оставих да заседне на пясъчен нанос.

Полковникът измери младия човек с поглед, в който за кратко време пробляснаха искри.

— Аха, значи това си бил ти? Наистина ли? Знаеш ли, гражданино Сюркуф, че животът ти висеше тогава на косъм?

— Знам. Но нима трябваше да закарам неприятеля в пристанището? Щом корабът заседна, скочих от борда във водата и стигнах успешно до сушата, въпреки че около главата ми свиреха куршуми. Англичаните стрелят лошо, гражданино полковник!

— Ще видим през следващите дни дали имаш право. Защо защитавах един свещеник, който не иска да положи гражданска клетва?

— Защото това е мой дълг. Аз съм добър католик. Пих с него за здравето на светия отец.

— Ах, *quelle inconsideration!* ((фр.) — Каква необмисленост! Б. пр.) Нима трябваше да го сториш? И беше ли необходимо да им го кажеш, гражданино Сюркуф?

— Да, с крака на масата.

— Добре. Случаят ще бъде разследван и виновните наказани. А вие двамата сте арестувани. Ще ви откарат в Босе, но ти ще можеш да видиш приятеля си Жюно, *Adieu!* ((фр.)- Сбогом. Б. пр.)

Ниският офицер се завъртя рязко на токовете си и напусна стаята. След една минута препусна заедно с придружителите си. Положително беше тръгнал на разузнавателна обиколка. Същевременно обаче в кръчмата влязоха трима военни, за да кажат на двамата, че трябва да ги следват към Босе.

— Ще дойдем — каза Сюркуф, като сложи настрана крака от масата. — И без това бях тръгнал за Босе.

— Но аз не бях тръгнал натам — отвърна му брат Мартин. — Отивах в Систерон.

— Там можеш да отидеш и утре, отче. А дотогава ще ми бъдеш гост в Босе. Но нека преди това пийнем тук още една чаша с тези трима храбри граждани, намирам, че това вино русион е много хубаво, а трябва да заплатя и крака на масата.

Храбрият моряк, изглежда, се примири много леко с пленничеството си. Никак не личеше да се е развалило доброто му настроение. Когато по-късно се отправиха на път, той понасяше проливния дъжд със същото търпение, с което го бе понасял и преди.

Босе и днес е малко селище (Новелата е написана през 1882 година. — Б. нем. изд.) с малко повече от 3000 жители. Има тъкачница за вълнени платове, а в околностите му растат хубави маслинови гори и се отглежда нелошо червено грозде. Когато двамата пленници пристигнаха в града, ги отведоха в къщата, където се бе настанил главнокомандващият генерал Карто. Там ги затвориха в тясно и тъмно помещение, чийто единствен прозорец бе закрит плътно с капаци.

— И така, тук хвърляме котва — засмя се Сюркуф. — За съжаление няма нито хамак, нито пухена завивка. Трябва да се примирим със съзнанието, че скоро ще ни пуснат от тази койка.

— Поне аз не мога да се надявам на такова нещо — въздъхна брат Мартин, — ти не знаеш ли, гражданино Сюркуф, че сега няма по-голямо престъпление във Франция от това, да се противиш срещу волята на Конвента? А аз съм положил духовническа клетва и сега не мога да полагам друга. Виждам да се задават черни дни за мен, но ще остана верен на клетвата си.

Сюркуф хвана ръката на спътника си и каза с променен глас:

— И аз трябваше да бягам от Париж заради свободомислие;

после ходих на различни места и все наново ме отблъскваха.

Сега съм се запътил за Тулон и това е последният ми опит. Ще говоря с генералите Карто и Допе; ще приказвам и с този полковник Бонапарт. Има вид на човек, който ще се издигне. Може би на това последно място ще постигна онова, което другаде ми беше отказано.

Свещеникът го гледаше с учуден поглед. Този млад човек се беше променил изведнъж: радостният, безгрижен и волен младеж се беше превърнал отведнъж в мъж, чийто поглед бе отправен пророчески

в далечината. Беше се преобразил в човек, който преследва някаква велика цел.

След доста време вратата се отвори. Извикаха Сюркуф, за да го отведат при главнокомандващия генерал. Измина дълго време, преди да се върне, а после беше отведен отец Мартин. Той се върна много бързо. Бяха го питали дали е готов да положи гражданската клетва. Когато им отказал решително, му заявили, че ще го смятат за предател и следователно не могат да го освободят. Сюркуф го попита какво мисли да прави.

— Какво ще правя ли? — каза той. — Аз си служа със слово, а не с меч. С мен ще се случи онова, което стана с толкова много хора: ще ме откарат в Париж и там ще изчезна.

— Ха, ти няма да изчезнеш в Париж, а още по пътя. Но дотам няма да се стигне, кълна се в името си!

— Та как ли ще ми помогнеш? Самият ти си пленник!

— Но няма да съм вечно такъв. Генерал Карто искаше само да се убеди дали съм таен пратеник на папата, или не. Откакто разбра, че съм честен моряк, става дума вече само за няколко удара, които получиха от мен добрите граждани войници. А ми казаха, че по този въпрос ще се произнесе полковник Бонапарт. Значи в най-скоро време ще бъда свободен!

— Кой ли би могъл да говори сега със сигурност, па макар и само за следващия ден! Бях тръгнал за Систерон, та оттам да се измъкна от Франция през Кап или Ембрюн и Бриансон, а ето ме сега в плен!

— През Кап и Ембрюн? О, malheur! ((фр.) — О, беда! Б. пр.) Един такъв път за бягство може да избере само някой, който познава небесните пътища по-добре от земните! Покрай тези две крепости ще заловят всекиго, който се опита да бяга в тази посока, а освен това навсякъде между Тулон и италианската граница гъмжи от войски на Конвента, които не можеш да измамиш лесно. При това изобщо не разбирам как си могъл да отседнеш в една кръчма, когато искаш да избегнеш полицейските агенти!

— Кръчмарят е мой роднина. Дълго време ме кри в къщата си и тъкмо се прощавах с него, когато лошото време накара войниците да влязат вътре.

— Това не е било от значение, издала те е духовническата ти одежда. Изобщо оттук нататък не може да се избяга по сушата. Само по море е открит пътят към търсената свобода.

— Но как ще се добера до някой сигурен кораб без приятели, без средства и без да имам представа как да пътувам?

— Чрез мен, чрез Робер Сюркуф. Можеш да разчиташ на мен! Той не можа да продължи, защото вратата се отвори отново и вътре влезе един гренадир, в когото Сюркуф разпозна своя приятел Жюно. В момента той беше все още обикновен войник, но е известно, че само след три дни стана сержант. При обстрелването на Тулон от 15 до 17 декември 1793 г. Наполеон му диктувал някаква заповед. В този момент на земята до тях паднал оръдеен снаряд и посипал хартиения лист с пръст. „Великолепно — извикал Жюно, — сега няма нужда да го подсушаваме с пясък!“ Тези думи привлекли вниманието на Бонапарт и той не го изпуснал из очи от този момент; така Жюно през 1804 година станал дивизионен генерал и комендант на Париж.

Този гренадир, който още не можеше и да подозира, че донякъде ще носи херцогската корона на Абрантес (укрепен португалски град, превзет през 1807 г. от генерал Жюно, който получил титлата херцог на Абрантес. Б. пр.), се зарадва много, като видя приятеля си Сюркуф. Научи от него, че се мъчи да получи назначение във военния флот, но че и сега молбата му е била отхвърлена от генерал Карто. Жюно не можеше да направи за приятеля си нищо друго, освен да пооблекчи ареста му: донесе му храна, пиене и свещи, след което трябваше да предостави двамата на съдбата им.

Едва на следващия следобед се появи един ординарец, който трябваше да отведе моряка при Бонапарт. Полковникът не беше в Босе, а се намираще извън града при окопите, откъдето щяха да бъдат обстрелвани укрепленията на Тулон.

Този град се беше предал на флота на съюзените англичани и испанци, ръководен от адмирал Худ, и сега Конвентът правеше свръх усилия да си възвърне този толкова важен обект. За съжаление генералите Карто и Допе се оказаха неспособни. Единият от тях беше бивш художник, а другият бивш лекар. Мястото им беше в ателието и лазарета, не пред мощните укрепления на един толкова силен гарнизон. Ето защо бяха изпратили младия Наполеон Бонапарт да помогне на двамата генерали.

Корсиканецът се намираше тъкмо при двамата генерали, когато изправиха пред него Сюркуф. Той изобщо не обърна внимание на пленника, а изглеждаше вдълбочен в разговора, който водеше с двамата по-висши офицери.

— И все пак не мога да се откажа от убеждението си — каза той. — Ако продължаваме по същия начин, ще стоим с месеци пред Тулон без никакъв успех! Какво представляват нашите оръдия пред огнените гърла на крепостта и флота? Трябва да докараме колкото се може по-бързо нови обсадни оръдия от Марсилия и другите гарнизони. Не бива да обстрелваме само укрепленията на града, а трябва да насочим снарядите си преди всичко към неприятелските кораби. Ако унищожим и прогоним техния флот, тогава не е възможно градът да се държи още дълго време. Дайте ми пълномощия и аз ви обещавам, че за две седмици Тулон ще бъде в ръцете ни!

— Само без такава сигурност в победата! — отвърна Карто с високопарен тон. — Дори ако флотът им е принуден да отстъпи, с какви средства ще превземем укрепления като форт Малбоске, Балание и Егюйет?

— Най-напред да се докарат оръдия и муниции, да се засили обсаждащата армия до четиридесет хиляди души, а подкрепленията да се запасят с всичко необходимо! Още не съм успял да разгледам подробно терена, но положително ще се намери някое място, откъдето да са уязвими всички неприятелски укрепления. Оттам ще съумеем да поставим неприятеля на колене.

Сюркуф беше чул тези думи. Той се приближи с две бързи крачки към тримата офицери и каза:

— Пардон, граждани! Това място е вече намерено. Карто направи строга резервирана гримаса. И Допе се извърна гордо настрана. Наполеон обаче хвърли към моряка пронизващ поглед и продума:

— Много си дързък, гражданинo Сюркуф! Когато говорят офицери, останалите трябва да мълчат, а особено ако са пленници. За кое място става въпрос?

— Гражданино полковник, погледни там между двете пристанища на града. Ако превземеш онова място, ще можеш оттам да обстрелваш неприятелския флот по цялото му продължение. Градът ще трябва да се предаде за два-три дни, щом сринеш укрепленията му с двадесет и четири футови оръдия и мортири. Един поглед ще ти

покаже, че от тази точка ще можеш да бомбардираш много лесно форт Малбоске.

Бонапарт вдигна далекогледа към посочената местност. Когато го свали, по каменното му лице не можеше да се прочете нищо. Дълго време гледа към хоризонта, но след това се обърна изведнъж към двамата генерали:

— Този човек е прав. Моля гражданите генерали да обмислят бързо неговия съвет, който подкрепя моето убеждение!

— Съвета на един арестант?! — извика Карто. — Засрами се, гражданино полковник!

И след този обиден отговор лицето на Наполеон остана напълно безизразно. Но гласът му прозвуча остро и язвително, когато отвърна:

— Наистина се срамувам, господа, но не от съвета, който ни беше даден, а от това, че досега не е намерено онова, което видя този гражданин от пръв поглед. Свикнал съм да приемам всеки полезен съвет, без да има значение кой ми го е дал. Моля въпросната точка да бъде заета в най-скоро време и да се нареди да бъде укрепена. Ако англичаните ни изпреварят, ще ни струва извънредно много жертви след това да си поправяме грешката.

— Полковник! — избухна Карто. Той искаше да каже още нещо, но Допе го хвана за ръката и го отведе настрана.

Бонапарт се загледа подир тях с мрачно изражение.

— Все пак ще трябва да направят онова, което искам аз -промърмори той и като се обърна към Сюркуф, продължи: -Планът ти е добър, гражданино, благодаря ти! Откъде идва у тебе, обикновен моряк, тази прозорливост?

— Обикновен моряк? — засмя се Сюркуф. — Ученик съм на Морската академия и на Bureau des longitudes ((фр.) — Дружество на учени, занимаващи се с астрономия и математика. Б. пр.)! Морякът си има своя стратегия и тактика също като офицера на сушата. Гражданино полковник, радвам се, че мога да говоря с теб. Твой пленник съм; може би ще ме накажеш, защото посблъсках малко тиквите на няколко негодника. Ще си понеса наказанието, но когато то свърши, пак ще дойда при теб, за да чуеш молбата ми.

— Кажи я!

— Не сега. Първо трябва да си изтърпя наказанието. Бонапарт набърчи леко челото си.

— Говориш много уверено! На твоята възраст човек трябва да е по-скромен, защото едва тогава се навлиза в живота.

— Гражданино — усмихна се смърненият Сюркуф, — тогава ти навлизаш в живота като полковник, защото изглежда сме на една и съща възраст.

Наполеон не обърна внимание на това подмятане и продължи:

— Наистина си заслужил наказание, защото си посегнал на войници на Конвента, но ще ти бъде опростено заради съвета, който ни даде. Сега може би ще намериш време, гражданино Сюркуф, да изложиш молбата си?

— Благодаря ти, гражданино полковник! Молбата ми е много кратка. Тя гласи: дай ми един кораб!

Корсиканецът погледна учудено моряка.

— Кораб ли? — извика смаяно той. — А какво ще правиш с този кораб и откъде да ти го намеря?

— Прочети най-напред тези документи!

Той извади портфейла си, измъкна оттам няколко свидетелства с големи печати и ги подаде на Наполеон. Той ги прочете едно след друго и после му ги върна със замислен израз на лицето.

— Отлично! — кимна той. — Гражданино Сюркуф, сигурно са малко хората на твоя възраст, които могат да се похвалят с такива свидетелства. Ти си умен и смел. Конвентът ще направи добре, ако не те изпуска из очи.

— Ха, Конвентът изобщо не се интересува от мен!

— Беше ли в Париж?

— Бях. Ходих в Льо Хавр, бях и в Брест, в Нант, в Ла Рошел, в Бордо, в Марсилия и в Лион. Ходих до всички възможни военноморски власти, чак до министъра и навсякъде чух едно и също: нямат нужда от мен. Хората, при които ходих, плуват в мъгла. Направих всичко възможно, за да им отворя очите. Изложих им моите схващания, вдигнах пред тях завесата на бъдещето — те самите искат да останат слепи.

Сега Наполеон се усмихна като някой великан, който слуша джудже да говори за героични дела.

— А какви са тези схващания, които си им изложил? — попита той.

— Това са схващания на един обикновен човек, който не се оставя да бъде заблуден от фойерверки. Републиканската форма на нашето управление е пълна противоположност на формите за управление на съседните ни страни. Интересите ни са противоположни и враждебни на техните интереси и това противоречие не може да бъде преодоляно по мирен път. Освен това вътре в нашата република има стотици неизвестни още сили и потенциални възможности, които притежават неимоверна способност за нарастване и разпространяване. Една-единствена от тези сили е в състояние да срути още недовършената постройка. Затова съм убеден, че Франция е изправена пред големи борби, външни и вътрешни борби. А за да ги задържи, са й необходими сухопътни и морски сили, които да се намират не само в добро състояние за отбрана, но в случай на нужда могат да преминат и в нападение. Имаме храбра армия и добри генерали, но онова, което нямаме, е един достатъчно силен флот. Франция има достатъчно моряци, но няма достатъчно бойни кораби и морски офицери, които да са способни да разгромят традиционно силната военноморска мощ на неприятелите ни...

— А ти си един такъв офицер, така ли? — прекъсна го Наполеон.

— Да — отвърна Сюркуф открито. — Нека ми дадат кораб и ще го докажа!

— Говориш много гордо, гражданино Сюркуф, и се излагаш на опасността хората да вземат твоето самочувствие за празни хвалби. Не всеки, който умее да управлява някой кораб, е роден морски гений!

Тези думи бяха произнесени с известна доза пренебрежителност. Сюркуф почувствува това и гласът му прозвуча по-остро, отколкото досега:

— Гражданино полковник, ти ми говориш по този начин, защото виждаш, че още не съм достигнал онази възраст, когато мога да бъда член на Съвета на старейшините. Лош човек е онзи, който се мисли за нещо повече, отколкото е всъщност, но много по-лош от него е човекът, който не знае на какво е способен. Щом един художник и един лекар могат да станат генерали, тогава е вероятно и един моряк да може да води някой кораб. Сега живеем във време, когато се руши старото, за да се създаде нещо ново. Битките, които ни очакват, изискват младежки сили. Защо трябва да ме отхвърляте?

— Защото първо трябва да заслужиш онова, което желаш. Какво си сторил досега за държавата? Може да си добър моряк, може да си го доказал в частния си живот. Но за военноморските власти си непознат човек и не бива да очакваш, че ще ти поверят кораб, преди да са те опознали.

— Но те не искат да ме опознаят. Не искат да имат офицер, който вярва, че корабът се направлява както от ветровете, така и от Божиата ръка.

— Тогава ще промениш вярата си!

Сюркуф отстъпи крачка назад и извика:

— Гражданино Бонапарт, ти се шегуваш! Аз съм католик и ще остана такъв. Французин съм и ще остана такъв, въпреки че от английска страна са ми правили такива предложения, които ми обещават изпълнение на най-съкровените ми желания. Винаги ще се сражавам за моето отечество и ако не ми дадат кораб, тогава ще си го взема сам!

Наполеон направи недоволна гримаса:

— Това са само мечти! — каза той остро.

— Робер Сюркуф не мечтае никога, гражданино полковник! Ти си човекът, на когото възлагам последната си надежда. Дай ми поне някой малък кораб, за да го превърна в кораб подпалвач и тогава ще видиш как ще вдигна във въздуха неприятелския флагмански кораб!

— Тук, в пристанището на Тулон ли? Ах, сега вече наистина съм убеден, че си мечтател! Върви си, гражданино Сюркуф, няма нужда от твоите услуги!

— Това последната ти дума ли е?

— Последната!

— Тогава аз изпълних дълга си и сега мога да действувам според желанията си. Ще дойде време, когато морската слава на Франция ще рухне, когато напразно ще търсят някой човек, който би могъл победоносно да вдигне нашия флаг. Този човек ще липсва. Тогава, да, тогава ще си спомнят за гражданина Сюркуф. Ще го викат, но той няма да се отзове на този повик.

— Ах, фантазиите ти се превръщат в трескаво бълнуване! Никога никой няма да те повика, защото никога няма да можеш да бъдеш от полза. И ако аз самият решавах този въпрос, щях да бъда последният човек, който ще спомене името ти. Франция се нуждае от

мъже и разумни глави, а не от хлапаци и фантазьори. Днес си приказваш, но утре ще бъдеш забравен!

Сюркуф се приближи съвсем до офицера и сложи тежко ръката си на рамото му.

— Гражданино Бонапарт, не искам да ти отвърщам със същото. Ще ти кажа откровено, че те считам за човек, който сам ще си пробие път. Но по този път донякъде ще срещнеш Робер Сюркуф и тогава ще съжаляваш, че си го забравил толкова бързо. Ние се разделяме завинаги, но преди това ми кажи само още едно: какво ще правиш с отец Мартин, моя спътник?

— Няма защо да питаш за него. Той се е противил на разпоредбите на Конвента и ще бъде наказан.

ВТОРА ГЛАВА

ПРОБИВАНЕТО НА БЛОКАДАТА

Вечерта на същия ден отец Мартин седеше сам в малката стая. Бяха му казали, че спътникът му е вече свободен и няма да се върне. Извън градчето боботеха стоманените гласове на оръдията, въпреки царящата тъмнина, а в двора се разнасяха равномерните крачки на караула, който трябваше да стои на стража пред прозореца на затвора.

По улиците на Босе и особено пред главната квартира стояха групи войници, които говореха за нощната канонада. Тя беше признак, че заедно с полковник Бонапарт в обсаждащата армия се е вселил нов дух и хората си мечтаеха, че скоро ще забележат някакви успехи.

В този момент по малката уличка слезе офицер със звънтящи шпори и прекрачи прага на къщата. Той се запъти направо през коридорчето към двора и спря пред часовоя.

— Гражданино войник, как се казваш? — попита го той кротко и строго.

— Етиен Жирар — отвърна запитаният, като отдаде чест.

— Добре, гражданино Жирар, отвори ми вратата на затворника! Войникът се подчини, без да възрази. Офицерът се спря на входа и заповяда на свещеника:

— Гражданино Мартин, последвайте ме! Ще имаш честта да се явиш пред генерала, който иска да говори с теб навън при окопите.

Пленникът стана и излезе от стаята покорно и мълчаливо. Офицерът тикна в ръцете на войника запечатан документ и му нареди:

— Гражданино Жирар, това е уверение, че си ми предал пленника. Ще го връчиш на гражданина полковник Бонапарт веднага, щом се върне. Засега си свободен.

Той се отдалечи със свещеника. Двамата минаха покрай военния пост и се отправиха извън града. След като го напуснаха обаче, офицерът смени посоката, като тръгна наляво през полето. Като стигнаха едно усамотено място, той се спря.

— Гражданино Мартин, пред теб е твоят съдия — заговори той със същия строг глас, както и преди. Свещеникът вдигна поглед към него.

— Ти? Ти ще ми бъдеш съдия? — попита той.

— Да. Но ще бъда справедлив съдия — свободен си! — И вече със съвършено друг глас продължи, като се смееше: — *Vraiment* ((фр.) — наистина. Б. пр.), дори и добрият отец Мартин не ме позна!

При тези думи свещеникът подскочи изненадан:

— Робер Сюркуф, нима е възможно? — извика той.

— Шт, тихо! — предупреди го другият. — Ей там има хора, които се интересуват от нас.

— Но как дойде при мен? В тази униформа? Знаеш ли колко е рискована играта ти?

— Рискована? Ха! За мен никак не са опасни тези господа художници и лекари, на които им е хрумнало да си поиграят на генерали. Обаче от този дребен полковник Бонапарт човек трябва да се пази. Питаш ме как се озовах при теб. Да не мислиш, че Робер Сюркуф е от онези хора, които не си спазват обещанието? А тази униформа? Ха-ха, я погледни малко по-внимателно! Куртката беше на един митничар, който я съблече, защото на ешафода нямаше вече нужда от нея. Имам добри познати и приятели, на които мога да разчитам. Ще се поразходя малко към Тулон, за да видя какво може да се направи.

— Недей! Рискуваш живота си!

— Не се тревожи за мен! Знам много добре какво рискувам. Сега най-напред става дума за теб. Свободен си. Накъде мислиш да тръгнеш?

— Преди да те срещна, имах намерение да стигна до италианската граница. Отвъд нея ще се погрижат за мен.

— Ще стигнеш границата, без да се излагаш на опасности, добри ми отче Мартин. Познавам няколко храбри мъже, които ще те придружат до Фрежюс. Там ще те качат на кораб и ще те отведат до Италия.

Той изсвири тихо, след което от тъмнината на нощта изплуваха две човешки фигури.

— Хора, това е достопочтеният отец Мартин. Предавам ви го, защото знам, че във вашите ръце е също така в безопасност, както и в моите. Само ми върнете дрехата, а вземете тази куртка! А сега, отче,

нека се сбогуваме! И двамата ще напуснем тази страна, но пътищата ни едва ли ще се срещнат някога. Моли се за мен, защото молитвите на един праведен човек могат да помогнат много, а аз сигурно ще имам нужда от помощ.

— Да те благослови Бог, синко! Аз...

Той замлъкна, защото Сюркуф беше вече изчезнал в тъмнината, като преди това беше тикнал нещо в ръката му. Свещеникът опипом разбра, че това са пари. Трябваше да последва двамата моряци, без да може да ги върне.

Половин час по-късно Наполеон се завърна в квартирата от укрепените позиции и Етиен Жирар побърза да му предаде писмото. То наистина представляваше потвърждение за приемане на пленника и гласеше: „До гражданина полковник Бонапарт! С настоящото потвърждавам получаването на един пленник, отец Мартин. Върнах му свободата, за да го спася от несправедливите съдии и да покажа на гражданина Бонапарт, че гражданинът Сюркуф може не само да мечтае, но и да действа. Той обеща да си вземе кораб, ако не му дадат, и ще удържи на думата си. Робер Сюркуф.“

Корсиканецът накара войника да му разкаже случилото се и после дълго време гледа редовете на писмото. Трябваше ли да накаже надхитрения пазач? Не. Той махна мълчаливо с ръка и човекът се отдалечи. Полковникът дори не нареди да преследват беглеца. Изобщо не се заговори по тази работа.

Впрочем Наполеон си имаше други грижи и не можеше да се занимава с някакъв си беглец, от когото нямаше никаква полза. Двамата генерали Карто и Допе не разрешиха заемането на пункта, който им беше посочен от Сюркуф. Затова пък англичаните се оказаха по-умни, разбраха изведнъж важността на тази позиция, изпратиха 4000 души и направиха страхотни окопни укрепления. Те бяха толкова здрави, че им дадоха името Малък Гибралтар.

Разгневен от допуснатата грешка, Наполеон изпрати до Конвента доклад, вследствие на който през месец декември върховното командване премина в ръцете на смелия и разумен Дюгомие. Той разбра с какъв човек разполагаше в лицето на младия корсиканец и започна изцяло да се вслушва в съветите му. Съвсем тайно бяха подети приготовления, които продължиха цели три седмици. След това

започна тридневното страшно обстрелване на Малкия Гибралтар, който беше превзет после с щурм.

-Естествено между населението на града цареше голямо вълнение. Хиляди хора бяха взели участие във въстанието срещу Конвента и бяха приветствували идването на англичаните, когато те се появиха пред Тулон с флота си, за да превземат града „от името на френския крал Луи XVII“. Всички тези хора бяха загубени, ако се провалеше защитата на града. О'Хара, комендантът на града, полагаше неимоверни усилия, за да разкъса обсадата. Но след като беше изгубен Малкия Гибралтар, той разбра безплодността на всяко усилие. И главнокомандващият на английския флот, адмирал лорд Худ заяви, че Тулон не може да се държи повече и напусна пристанището. Той кръстосваше неспирно и взимаше на корабите си онези войскове части и жители, които имаше защо да се страхуват от Конвента. По този начин напуснаха града около 14 000 души, за да избягнат отмъщението на Конвента, който, както се знае, не беше склонен към милосърдие.

В една тясна уличка, разположена недалеч от вътрешното пристанище, имаше кръчма, която се посещаваше само от по-отбрани моряци. Кръчмарят се наричаше чичо Кардитон. Той беше честен човек, който съумяваше да не допуска в заведението си съмнителни посетители и всякаква сган. Освен това беше добър християнин и пламенен патриот.

Един ден преди атаката на Малкия Гибралтар в кръчмата влезе непознат човек. В този час вътре нямаше други посетители. Човекът носеше униформата на моряк от английския военноморски флот и се държеше със същата дръзка непринуденост, която показваха тези хора. Щом като седна, той сложи мръсните си крака върху чистата ленена покривка на масата, удари по нея с юмрук и изруга високо, за да накара кръчмаря да се появи.

Чичо Кардитон дойде и го попита най-учтиво какво желае.

— Вино! — каза посетителят.

— Носите ли съд, в който ще можете да си вземете виното?

— А кой ви е казал, че ще мъкна виното със себе си? Дошъл съм да го пия тук!

— Щом искате да пиете от виното ми, тогава ще трябва да го вземете със себе си, защото не може да го пиете тук. Който иска да ми бъде гост, трябва да се държи така, че да не става нужда да се

срамувам заради него. В моята кръчма хората имат обичай да си държат краката мирно под масата.

— На какво да се хванем на бас, че ще си оставя краката там, където са, и въпреки това ще ви бъда добре дошъл гост!

— Дума да не става! Моля ви в най-скоро време да надуете платната си!

— Дори и ако са ми определили тук среща?

— Кой ви е определил среща?

— Робер Сюркуф.

— Сюркуф? Той ли? На един англичанин? А-а, това е нещо друго. Разрешете да ви донеса чаша.

— Е, не бях ли прав? — засмя се непознатият. — Но сега виждам, че съм попаднал на верен адрес и ще се държа прилично. Не се тревожете, чичо Кардитон, аз не съм англичанин, а съм чедо на нашата хубава област Бретан. Бях принуден да се промъкна между неприятеля в тези дрехи. Сюркуф тук ли е?

— Да. Кое име да му съобщя?

— Берт Ервияр.

— Ервияр! — извика кръчмарят зарадван. — Наистина ли? О, защо не ми каза веднага?

— Защото ми правеше удоволствие да видя дали наистина си такъв голям мърморко, както разправят, чичо Кардитон.

— Не е чак толкова лошо, но просто не мога да търпя англичаните. Къде те срещна нашият пратеник?

— В Сен Тропе. Сюркуф знаеше, че може да ме открие там. Намерил ли е нещо?

— Не знам. Не говори много, а за това не мога да му се сърдя.

— Сигурно вече е наясно с всичко, както си го познавам. Пристигнах едва преди два часа, но въпреки това вече знам какво ще правя. Видях например една бригантина с чудесен кил, стройна като гълъбица и пъргава като сокол. Имаше двадесет отвора за оръдия и, изглежда, беше спусната скоро във водата. Това би било плячка, а?

Кръчмарят се усмихна тайнствено и лукаво.

— Имаш предвид „The hen“ ((англ.) — кокошката. Б. пр.), който е хвърлил котва насреща, нали? Да, хубав кораб! Вярно е, че би звучало по-добре „La roule“ ((фр.) — кокошката. Б. пр.), отколкото „The hen“. Е, кой знае какво може да се случи.

Сюркуф каза, че няма за него непосилна работа, ако ти му помагаш. Ела, ще те заведе при него!

Той отведе Ервияр на горния етаж и когато се върна, му се отвори нова работа, тъй като в помещението се втурна цяла група докери и той се зае да ги обслужва. Малко след това влезе един човек, който прекоси предното помещение с горда осанка и изчезна в задната стая, която бе определена за капитани и кормчии. Фигурата му беше висока, груба и недодялана, а подпухналото му лице имаше синкаво-червеникав оттенък, който се наблюдава преди всичко у пиячите на бренди и коняк.

По лицето на кръчмаря за кратко време прибягна особена гримаса, когато, без да изчака поръчката, поднесе на новия посетител голяма чаша, пълна с коняк. Той го поздрави почтително, но внимателният наблюдател може би все пак щеше да улови някой скрит поглед, който говореше за съвсем друго отношение.

— Е? — попита кратко посетителят, след като изля съдържанието на чашата в гърлото си.

— Проверих, капитане, и...

— Тихо! — заповяда той. — Остави твоя „капитан“! Не е необходимо да чуе някой кой съм аз! Значи си проверил?

-Да.

-И...?

— Ще стане. Само трябва да си осигурите достатъчно работна ръка. Зидът ще се пробие много трудно, а и цялата работа не бива да продължава дълго време.

— Правилно. Нямах ли някой, който може да помогне?

— Не. А и изобщо искам да остана настрана. Не бива да знам абсолютно нищо, разбирате ли? Свършено е с мен, ако научат, че съм замесен във вашата работа.

— Но откъде да намеря хора? Тези граждани войници стрелят толкова добре, че загубих вече една трета от моите хора. Колко души ще са необходими?

— Поне двадесетина.

— Ох, а аз имам всичко на всичко не повече от четиридесет! Изобщо имам нужда от нови моряци на борда, а тук не мога да намеря ни един човек. Не познаваш ли някого, който да има желание да се

опита веднъж да поработи на английски кораб? За всеки човек ще ти платя по една гвинея (стара английска златна монета. Б. пр.).

— Хм, може и да намеря. Но не е англичанин.

— Французин ли е?

— Да, но много бърза да напусне страната.

— Това е добре дошло за мен. От такива хора има най-голяма полза. Къде е този юначага?

— Хм! Трябва да е все още тук при мен. И ако не се лъжа, той има няколко другари, които може би ще се съгласят също да се качат на борда.

— Я ми го доведи тогава, но по-бързо, нямам много време! Но преди това ми донеси цяло шише коняк, защото една добра глътка прави такива хора по-сговорчиви.

Кръчмарят донесе поръчката и отново се изкачи на горния етаж. Горе имаше малка притулена стаичка и чичо Кардитон почука на вратата ѝ. Отвори му Сюркуф, който беше вътре само с Ервияр.

— Какво има? — попита морякът.

— Капитанът дойде — отвърна чичо Кардитон. — Сам ни помага извънредно много. Има нужда от моряци и ми обеща по една гвинея за всеки, който му намеря.

— Ах, Берт Ервияр, какво ще кажеш? Искаш ли да станеш първи офицер на „The hen“?

Очите на Ервияр засияха от удоволствие, когато отвърна:

— Робер Сюркуф, можеш да разчиташ на мен! Кажи ми какво трябва да направя!

— Радвам се, че и ти си хвърлил око на „The hen“ също като мен. Това е най-красивият платноход, който съм виждал някога, и затова трябва да бъде наш. Командва го капитан Уилям Хартън, нямащ нищо общо с честните моряци. Той е голям мошеник, когото ще накажем. Той знае, че Тулон ще падне и че цялата флота ще напусне пристанището след няколко дни. Разбира се, и той ще отплава в открито море, но преди това иска да направи един удар, който сам по себе си е позорен, но е добре дошъл за нас. Къщата на нашия чичо Кардитон е долепена до Ориенталската банка, в чиито подземия се предполага наличието на големи суми. Разбира се, собствеността на банката се намира под обществена закрила и отвън не може никой да се докопа до нея. Но ето че сега този „честен“ капитан се е захванал с

чичо Кардитон и предпазливо го разпитва. Кардитон се е съгласил привидно с плановете му и тъй двамата са решили да проникнат в банката откъм избите на кръчмата. Това трябва да стане през нощта преди оттеглянето на флота от пристанището. Разбира се, никой не бива да намери нещо у чичо Кардитон; капитанът щял да депонира в Барселона полагаемата му се част от парите. Какво ще кажеш, Берт Ервияр?

— Ще кажа, че този Уилям Хартън е голям подлец, но и още по-голям глупак. Трябва да си страшно много заблуден, за да вземеш нашия чичо Кардитон за толкова подъл и глупав човек, та да се захване с подобна работа.

— Прав си. Струва ми се, че този капитан е загубил голяма част от разума си при пиенето. Но цялата работа е страшно изгодна за нас. Той има нужда от доста голям брой здрави мишци, за да пробият зидовете. За тази цел ще вземе от своите хора и така бригантината ще остане почти без екипаж. А тогава ще действуваме ние.

— Имаме ли достатъчно хора?

— Не се тревожи! Познавам доста голям брой храбри момчета, които са пръснати из града, но ако ми потрябват, ще се съберат за четвърт час. Току-що чичо Кардитон ни събщи, че англичанинът се нуждаел от моряци. Ще отидеш ли при него, Берт Ервияр? Ако можеш да стъпиш на борда на бригантината с неколцина от моите момчета, тогава работата ни наполовина е успяла.

— Готов съм.

— Тогава нямаш време за губене. Разбира се, не можеш да му се представиш за англичанин. Кажи му, че имаш няколко познати наблизко, които също така с удоволствие биха се отдалечили на няколко мили в морето от Франция. Най-добре би било, ако ви вземе за кашици; в такъв случай по-трудно ще се усъмни. Поискай от чичо Кардитон други дрехи и пак ела!

Докато се разиграваха тези сцени в кръчмата, тътенът на артилерийската стрелба заливаше града и рейда. Не спря дори и през нощта, а на следващото утро войските на Конвента се приготвиха за щурм. Беше още тъмно, когато Дюгомие и Наполеон поведоха колоните си срещу укрепленията на Малкия Гибралтар. Картечният огън и огънят на артилерийските стрелци вилнееха така страшно из френските редици, че Дюгомие, иначе толкова неустрашим, извика:

„Загубени сме!“ и се оттегли. Но Наполеон успя да си пробие път към неприятелските окопи под ужасния дъжд от куршуми и скоро Малкият Гибралтар се намираше в ръцете му. После той атакува и двата форта Балание и Егюйе и не след дълго при него се появиха пълномощниците на Конвента, за да му изразят благодарност. На този ден той беше изкачил първото голямо стъпало към консулството и към императорския трон.

Адмирал Худ се оттегли. Първо вдигнаха котва по-големите кораби, после трябваше да ги последват по-малките. Рейдовете и морето бяха осеяни от шалупи и други плавателни съдове, насочили се към бордовете на ескадрата с войници и бягащи граждани.

Междувременно френската канонада срещу останалите укрепления на Тулон продължаваше без прекъсване. Земята трепереше под грохота на оръдията. Морето се пенеше под шибащите удари на хилядите гребла, а из въздуха свистяха във всички посоки безбройни снаряди и куршуми. Из града цареше трескаво възбуждение. Нито по големите улици, нито по малките улички хората бяха сигурни за живота си. Който имаше защо да се страхува от Конвента, бягаше, а който оставаше, се барикадираше у дома си от страх пред мародерите, които безчинствуваха на по-големи или на по-малки групи.

Онези кораби, които се намираха все още във вътрешното пристанище, трябваше да минат покрай укрепленията, паднали вече в ръцете на войските на Конвента. Не малко съдове бяха изпратени на дъното от артилеристите на Наполеон. Ето защо една част от тях остана в пристанището, за да изчака закрилата на нощта, когато излизането в открито море щеше да бъде по-безопасно. Заедно с тези кораби остана и бригантината „The hen“.

С настъпването на вечерта капитан Хартън се появи при чичо Кардитон. В кръчмата не се виждаше нито един посетител, защото никой не изпитваше желание да остави близките си сами в тези трудни моменти, за да си седи по стар навик край чашата с вино.

— Какво става, всичко наред ли е? — попита той кръчмаря.

— Всичко е наред.

— А в банката?

— Поставиха пазачи в горните помещения, но те не могат да слизат долу. Впрочем канонадата е толкова силна, че никой не може да чуе как работите. Доведохте ли достатъчно хора?

— Да. Отвори избата си, те ще дойдат всеки момент. И повече няма да се занимаваш с нас!

— Ето ти ключа. И ви давам честната си дума, че няма да съм аз онзи, който ще ви безпокои. Но я ми кажете преди това: дойдоха ли на борда ви обещаните хора?

— Да. Единадесет неопитни младежи, които искат да се качат на някой кораб, само затова, защото тук им пари под краката. Но въпреки това се радвам, че успях да ги намеря. Други бяха по-малко щастливи от мене, а камшикът е най-добрият учител, който съществува.

— Но нали няма да използвате новаците при тази работа?

— И през ум не ми минава! Не съм достатъчно сигурен в тях. Имам доверие само в моите моряци.

Той взе ключа и излезе. Кръчмарят кимна доволно с глава и измърмори под носа си: — Ще има да се чудиш и да се маещ, стари негоднико!

След известно време той долови навън шум от многобройни стъпки, а след минута-две вътре влезе Робер Сюркуф.

— Пипнахме ги! — засмя се той. — А сега, чичо Кардитон, дай ни да пийнем нещо хубаво. После тръгваме!

— Затворихте ли ги добре?

— Много добре! Толкова бързо натъркаляхме до вратата, че откъм избата изобщо няма да могат да я отворят. Погрижих се и за това, да ги посрещнат добре откъм банката. Над двадесет души са. На „The hen“ има много малко хора и аз не се съмнявам, че номерът ни ще успее.

— Веднага ли ще отплавате?

— Не. Робер Сюркуф не е крадец, който се подвизава само в тъмнината на нощта. Ще напусна пристанището посред бял ден, и то с развян френски флаг.

— Това не би било храброст, а безумие!

— Затова пък сигурно ще има успех. Благодаря за помощта ти, драги чичо Кардитон. Скоро ще чуеш пак за мен и моите хора.

Навън в коридора стояха около тридесет души, които през деня се бяха събрали в горните помещения на къщата. Всички пиха за успеха на начинанието си, след което се сбогуваха с кръчмаря. Отправиха се към морето начело със Сюркуф. Във водата намериха лодките, с които бяха пристигнали капитан Хартън и хората му. Качиха

се в тях и загребаха към „The hen“. Още не бяха стигнали до бригантината, когато чуха от борда ѝ подсвиркването на някаква песничка.

— Това е сигналът — прошепна Сюркуф, — нашите хора са си свършили работата и корабът е в техни ръце. Ахой! Бригантината! — извика той високо.

Една глава се надвеси над релинга на кораба и се чу гласът на Ервияр:

— Лодки ахой! Кой идва?

— Който трябва да дойде! — отвърна Сюркуф.

— Grace a dieu! (Слава богу (фр.) Б. пр.) Спуснете въжените стълби, момчета! Капитанът идва!

Новодошлите се изкачиха на борда и изтеглиха лодките. Берт Ервияр беше подмамил екипажа на кораба долу в трюма и го беше заключил. Бригантината се намираше в ръцете на Сюркуф и след като я огледаха, се установи, че и най-малките дреболии в съоръжението ѝ бяха направени превъзходно. Наистина по-трудната част от плана им все още не беше осъществена: предстоеше им да защитят и измъкнат така лесно завладения кораб.

През нощта доста кораби се опитаха да се промъкнат незабелязано покрай френските батареи, но артилеристите бяха нащрек и не се оставиха да бъдат измамени. Сюркуф остана спокойно на котва, като използва почти целия ден за това, да подготви бригантината за целите си и да ѝ придаде по възможност най-голяма бързина и устойчивост. Научи от пратеника, който отиде до кръчмата на чичо Кардитон, че англичаните все още стоят затворени в избата и че нямало да излязат оттам, преди „The hen“ да напусне пристанището.

Най-после късно следобед адмиралският кораб даде сигнал на всички кораби, които все още се намираха в пристанището, да излязат колкото се може по-бързо в открито море, а в същото време можеше да се види как екипажите на тринадесет френски военни кораба, взели участие в метежа срещу Конвента, напуснаха корабите си и се прехвърлиха на английски. При тази гледка Сюркуф сви юмруци.

— Вероломни страхливци! — каза той на Берт Ервияр, своя лейтенант. — Ние рискуваме живота си, за да отнемем от врага една малка бригантина, а те зарязват девет линейни кораба и четири

фрегати, цяла флота, с която бих могъл да гоня англичаните около цялото земно кълбо!

— Заслужават да ги избесиш по главната рея! — отвърна Ервияр. — Но все пак утешително е, че корабите им ще останат на нацията ни, защото Конвентът ще ги заеме с най-голяма бързина.

— Така ли мислиш? Аз ти казвам, че на всеки един от тези кораби са запалили вече фитила. След кратко време ще видиш тринадесет огромни факела.

— Не е ли възможно да спасим и да вземем поне един от тях? Сюркуф поклати глава:

— Няма да го сторя: Конвентът ме отблъсна и нямам право да присвоявам някой от корабите му. Следователно не съм и длъжен да ги спасявам. Впрочем ние имаме много малко хора, за да маневрираме с един военен кораб. Нашата малка бригантина отговаря на моите цели много повече и ми се струва по-разумно да отмъкнем под носа на неприятеля един негов кораб, отколкото да играем ролята на спасители, когато знам, че вместо похвала ще пожъна само неблагодарност. Казах на този полковник Бонапарт, че френският флаг ще залезе. Той ми се изсмя. Но още днес започна трагедията на нашия военноморски флот, защото морето ще погълне тринадесет от най-добрите му кораби на стойност от много милиони. Може би, когато полковникът види огромните пламъци, ще си спомни за мен, въпреки че искаше да ме забрави много бързо...

Вечерта се спусна над нещастния град Тулон и едва тъмнината бе обгърнала очертанията на улици и площади, когато се разнесе гръм, който разтреса земята и образува вълни. Главните складове бяха експлодирани и хвъркнали във въздуха. В същото време от сградата на арсенала се издигнаха към небето пет мощни огнени стълба. Почти едновременно по мачтите на тринадесетте френски бойни кораба се издигнаха огнени езици.

Целият град и пристанището бяха осветени от огромните пожари, като че ли беше светъл ден. Всички съдове, които имаха гребла или платна, побягнаха към открито море. Само бригантината остана спокойно на мястото си. Тя се виждаше много добре откъм завладените фортове. С помощта на далекогледа можеше да се различи дори и екипажът ѝ, който се намираще по рейте и такелажа, за да се наслаждава по-добре на гледката на огнената панорама. Съвсем

естествено беше поведението на този кораб да направи впечатление. Хората не можеха да разберат причината, поради която този англичанин не бягаше на сигурно място. Наблюдаваха го внимателно и подозрително, докато след няколко часа пламъците угаснаха и тъмнината отново обгърна сушата и морето.

Още от ранни зори Наполеон беше застанал при една от батареите, които можеха да обстрелват цялото пристанище. Не беше спал през цялата нощ, също както и генерал Дюгомие, който се намираше край него. И двамата държаха в ръце далекогледите си и наблюдаваха форт Ла Малгю, който все още им създаваше грижи. Той изглеждаше изоставен, но можеше да се предположи, че е миниран. Както гледаше през далекогледа си, Наполеон го насочи и към бригантината, която току-що бе започнала да изплува из вдигащите се мъгли.

— Какво е това? — извика той. — Гражданино генерал, какво име имаше вчера на носа на тази бригантина, която ни накара толкова да си блъскаме главите?

— „The hen“ — отвърна запитаният.

— Сменили са името през нощта. Съвсем ясно може да се види през далекогледа.

Генералът последва примера му, прочете името и поклати глава:

— Непонятно! — каза той. — Сега е написано „Le faucon“. Английската „Кокоска“ се е превърнала във френски „Сокол“. Какво ли може да означава това?

— Какво ли друго освен хитрост, искат да ни измамат.

— Ха, това малко корабче не може да ни стори нищо! О-о, сега вдига платна! Mille tonnerres ((фр.) — Гръм и мълнии. Б. пр.), вимпелите му са с френските цветове! Вдигат котва, утринният вятър издува платната му. Бригантината иска да излезе в открито море!

— Няма да ѝ позволяя! — каза Наполеон. Той се приближи до едно оръдие, насочи сам дулото му и се усмихна, сигурен в себе си: — Ще трябва да премине точно пред дулото. Да видим дали гражданинът Бонапарт все още може да стреля.

Генералът му направи знак с ръка да спре.

— Човекът на задната палуба никак не ми прилича на англичанин. Не съм моряк, но мога да забележа, че корабът се намира в добри ръце. Подчинява се леко на кормилото като някой расов

чистокръвен жребец. Впрочем капитанът ни наблюдава също така с далекогледа си.

Бонапарт отново взе далекогледа и го насочи към бригантината. После бързо го свали, изтри го и пак погледна към капитана на малкия кораб. Последният го беше познал, изкачи се сръчно по вантите и размаха шапката си за поздрав.

— Поздравява ни — обади се генералът. — Сигурно познава някой от нас.

— Познава мен — отговори Бонапарт.

— Аха! Кой е той?

— Гражданино генерал, това е една история, която ще разкажа, когато ми остане повече свободно време. Този млад човек искаше да получи от Конвента кораб. Отказали са му и сега сам си е взел кораб, и то от самата английска флота.

— Изключително! Как ли е успял?

-Недоумявам!

— Ще разберем. Във всеки случай е успял да обезвреди екипажа. Смелчага! За съжаление тръгнал е на гибел! Извън пристанището са разположени английските кораби, те ще го направят на решето.

— За съжаление! Ако не беше променил така очебийно името на кораба, щеше може би да се измъкне.

Сега бригантината навлезе в обсега на батареята. Със силен глас Сюркуф заповяда на хората си да се изкачат по рейте, където те си подадоха ръце и застанаха като на парад. В същото време френското знаме полетя нагоре и от топовните отверстия изтрещяха обичайните салюти. Всичко това бе извършено с такава сръчност и изящна точност, че дори иначе толкова студеният Бонапарт се усети увлечен. Той заповяда „огън“ и със заредените оръдия отговори на поздрава на човека, когото се беше зарекъл да забрави. Разбира се, сега снарядите не бяха точно прицелени. Те прелетяха далеч покрай бригантината, която излезе от обсега на батареята с грациозна дъга.

Едва беше отминала, когато спуснаха човек при носа ѝ, който се зае с надписа. Сега двамата офицери от окопните укрепления забелязаха, че първоначалното име не е било замазано с боя, а е било закрито със залепена хартия, на която се четяха двете думи „Le faucon“. Сега те бяха отстранени и отново се показва предишното име „The hen“.

— Ах, дявол, измами ни! — извика генерал Дюгомие. — Цялата сцена беше само една комедия, за да премине необезпокояван покрай батареята. Не са му дали кораб и сега е преминал на страната на неприятеля.

— Не ми се вярва — отговори Наполеон. — Този Сюркуф не е способен да измени на нацията си, защото, колкото и странно да е, той е голям патриот и добър католик. Такива хора редом с другите си качества притежават и това, че може да се разчита на тях. По-скоро ми се струва, че има намерение да баламоса англичаните.

— Ще разберем веднага щом навлезе в обсега на оръдията им. Бригантината летеше покрай рейда с всичките си платна, красиво наклонена настрани. Навън кръстосваха тримачтовите кораби на англичаните. Всеки отделен кораб можеше да се види и с невъоръжено око. Най-добре се различаваше адмиралският кораб, на който се намираше и самият адмирал Худ. Бригантината се насочи право към него. Двамата офицери продължиха да я следят с далекогледите си.

— Насочва се към адмиралския кораб, наистина е предател — обади се генерал Дюгомие.

— Нека изчакаме — каза Наполеон. — Тази сцена е наистина интересна!

— Нима би могъл да дръзне да се приближи толкова до адмиралския кораб, ако наистина иска да избяга от англичаните?

— Понякога онова, което изглежда най-трудно, е най-лесното. Ха, какво е това?

— Хората, които отново излизат от люковете ли?

— Да. Преди две минути се спуснаха надолу, а сега се връщат и носят униформата на английските моряци. Подозирам какво цели този дяволски Сюркуф. Ако предположението ми се сбъдне, този млад бретанец наистина е човек, на когото би трябвало да се повери кораб!

Страните на корсиканеца се зачервиха. Сега бригантината го бе заинтригувала най-живо. Той не мислеше за Тулон, за мощните укрепления, разпрострени пред него, а виждаше само малкото корабче, което дръзко и смело плаваше към ноктите на гордите линейни кораби на Англия.

— Но този човек да не излезе толкова луд да си мисли, че ще може да пробие линията им точно на това място! — поде отново

генералът. — Би трябвало да държи курс далеч на изток, за да използва вятъра преди враговете си.

— Кой знае какви са плановете му! Може би въпреки краткото време е опознал кораба най-точно и знае добре какво може да рискува с него. *Voilà* ((фр.) — Ето на! Б. пр.), адмиралският кораб ляга в дрейф! Дал му е сигнал, че иска да говори с адмирала.

Настъпиха мигове на най-голямо напрежение. Адмиралският кораб се беше приближил, като беше оставил част от платната си издути от вятъра, а други беше обърнал така, че посрещаха вятъра отвън. Сега би трябвало да се очаква, че бригантината ще спусне платната си. Вместо това Сюркуф вдигна едно платно на кърмата почти по вятъра и нареди да завъртят кормилото към подветрената страна. По този начин носът на „*The hen*“ се насочи към откритото море и двата кораба бавно се понесоха един към Друг.

Наполеон забеляза през далекогледа си, че Сюркуф е застанал на задната палуба в английска униформа, с рупор в ръката, но така, че от адмиралския кораб все още не можеха да видят лицето му. Когато бригантината се приближи на пет или шест собствени дължини от тримачтовия кораб, Сюркуф размахна рупора. Веднага кормчията завъртя кормилото и платното при кърмата беше скъсено. Бригантината отново набра скорост. Вместо да спре, тя мина покрай тримачтовия кораб с доста голяма бързина. Наполеон видя, че Сюркуф отново вдигна ръка. В същия момент бригантината легна тежко настрани и френското знаме полетя нагоре. Отначало двамата офицери забелязаха светъл дим, който изригна от надлъжната страна на малкия кораб; после те видяха, че големият, горд адмиралски кораб потрепера до върховете на мачтите си, а няколко мига по-късно чуха и тътена на оръдията, с които храбрият бретанец беше поздравил големия военен кораб.

След минута бригантината вече летеше с изпънати платна и преди екипажът на линейния кораб да се беше съвзел от изненадата, тя беше вече излетяла от обсега на сигурните попадения на оръдията. Ясно се виждаше какво голямо объркване причини на адмиралския кораб този необикновен инцидент. Той се завъртя бавно и изпразни оръдията си от едната страна подир беглеца, но без да улучи. След това нагоре по възетата полетяха сигнали, на които отговориха останалите

кораби и скоро всички налични съдове подгониха дръзкото джудже, което се беше осмелило да измами великана и да се счепка с него.

— Ах, excellent ((фр.) — Чудесно, великолепно! Б. пр.)! — извика генерал Дюгомие, като си пое дълбоко дъх. — Този човек наистина е един малък дявол, който заслужава най-похвални думи.

— Похвални думи ли? — отвърна Бонапарт. — Гражданино генерал, това, което извърши този Робер Сюркуф, стои над всякаква похвала. Аз, Наполеон Бонапарт, заявявам, че той спечели цялата битка. От сърце му желая да избяга. Ако аз ръководех работите на военноморския флот, щях да го извикам, за да му поверя цял флот. Не можах да оценя този гений...

Три дни по-късно при него дойде един корсикански рибар от Калби. Беше срещнал бригантината „Le faucon“ и капитанът ѝ му беше връчил писмо, за да го предаде на Наполеон. Съдържанието му гласеше: „До гражданина полковник Бонапарт. Удържах на думата си и си взех кораб. Ако Бог ме закриля и мина невредим през Гибралтар, скоро ще се чуе още за моите мечти. Робер Сюркуф.“

Наполеон Бонапарт сгъна бавно и замислено хартията. И все пак той не подозираше, че беше извършил една от най-големите грешки в своя живот, като беше отказал благоволенieto си на този човек...

ТРЕТА ГЛАВА

ПОЛЕТЪТ НА СОКОЛА

Изминаха седем години от разказаните събития. Наполеон беше влязъл с орлите си успешно в Италия, беше постигнал победи в Египет и беше станал първи консул. Дребният корсиканец управляваше страната заедно с Камбасер и Льобрюн, но всъщност вече беше единственият регент на Франция.

Въпреки всичко пророчеството на Робер Сюркуф се беше сбъднало. Нацията се разкъсваше от вътрешни борби и бе отслабена от войните. Победите по суша не ѝ бяха изневерили, но по море тя си оставаше все така слаба. Наполеон беше велик пълководец, но лош адмирал. На Франция ѝ липсваше човек, който да има призванието да стане един Бонапарт по море.

Марината беше най-слабото звено на Франция и именно поради това Англия оставаше най-страшният ѝ противник. Планът на Наполеон да нападне и уязви Англия в Египет и Индия, достоен за някой велик човек, се провали от некадърността на адмирал Брюес, който претърпя поражение от Нелсън при Абукир въпреки превъзходството си. Гордият Албион завладя всички морета. Неговата дребнавост потискаше корабоплаването на всички страни с такава сила, която едва се понасяше. Англия създаваше закони и ги променяше, когато си пожелаеше. Тя се стремеше към монопол над търговията, към овладяване на световните търговски връзки и транспорт и измъкваше по пътя на натиска и изнудването огромни суми, с които пък отново беше в състояние да купува цели правителства и по този начин да ги поставя в пълна зависимост.

Англия изглеждаше неуязвима. Освен Нелсън тя имаше стотици моряци, на които Франция нямаше нито един равностоен човек. Англия се надсмиваше над усилията на неприятеля си; тя си позволяваше най-брутално вмешателство в международното право и можеше да го върши безнаказано. Позволяваше си да отговаря на искрените мирни предложения на първия консул с презрително

мълчание или с обидни фрази, защото единственият французин, от когото тя се страхуваше, и наистина се страхуваше, плаваше по далечни морета с малък невзрачен кораб и се беше прокудил сам от своята родина, защото тя го беше отблъснала. Беше намерил недалеч други хора, които го обичаха и уважаваха и не можеха да живеят без неговата закрила. Без неговата помощ те щяха да загинат в нищета. И този единствен французин не беше никой друг освен Робер Сюркуф, храбрият син на Бретан.

Беше слънчев летен ден. Слънцето над Индия се канеше да залезе и над вълните се протягаха неимоверно дългите сенки на мачтите. През деня пламтящата жегла не беше позволила появата на никакъв свеж полъх. Сега обаче задуха лек ветреца, който се усиливаше с всеки четвърт час и накара топлите води в пристанището на Пондишери да се набръчкат.

Пондишери, първоначално френска колония, беше завладян от англичаните пред 1793 година и предаден на набоба (мохамедански провинциален губернатор в Индия или забогатял европеец в Индия. Б. пр.) от Карнатик. Укрепленията бяха сринати, бяха се опитали да заличат и останалите спомени за Франция. В този ден пристанището беше изпълнено с кораби. Властуваният по това годишно време югозападен мусон ги беше довел дотук; той им даваше и чудесна възможност да продължат пътя си на изток. Имаше плавателни съдове от всички нации, липсваха само френски. При влизането си в това пристанище корабите на тази страна срещаха различни трудности и пречки, а пък военните френски кораби изобщо не правеха опит да хвърлят тук котва.

Малко по-надалеч от другите кораби беше застанал неподвижно малък бриг с такелажа на шхуна. Беше янки и привличаше немалко вниманието на останалите капитани. Бригът беше построен по най-новия американски начин: остър продълговат нос, тесен и изключително строен корпус. Отличаваше се с плиткото си газене във водата и с предполагаема бързина от поне шестнадесет или седемнадесет морски мили в час (Една морска миля е равна на 1,852 м. Б. пр.). Бригът положително беше чудесен кораб за плаване в крайбрежни води, но на него трябваше да има някой смел, великолепен моряк, който да се реши да тръгне през океана с подобен плавателен съд — винаги изложен на лесно преобръщане. А този моряк беше при

това и толкова млад, най-много на тридесет години. Беше натоварил вино и спиртни напитки, които смяташе да замени после срещу опиум и индиго. Но все още не беше предложил никому товара си.

Съвсем близо до този бриг лежеше на котва голям тримачтов английски търговски кораб. Той беше направил тук превъзходни сделки и се канеше да вдигне котва на следващия ден. Тази вечер капитанът му даваше за търговските си партньори прощално празненство, на което бяха поканени и капитаните на околните кораби.

Щом настъпи вечерта, англичанинът пусна няколко ракети, след което поканените слязоха от корабите си в лодки, за да се озоват на палубата му. Пристигна и американецът. Гостите от сушата бяха докарани също с лодки; те доведоха своите жени и дъщери. На борда вече имаше и оркестър. Не след дълго над вълните се понесоха весели звуци. Предната палуба беше предоставена за танцуване, а в задната част на кораба бе поставена дълга маса с ястия и няколко бюфета, където гостите можеха да се освежават с напитки по собствено желание.

Най-голямо оживление цареше по време на гощавката. Редуваха се речите и тостовете. Господата бяха вече поразвеселени от алкохола и се поразпуснаха чисто по моряшки, и то повечко, отколкото позволяваше всъщност присъствието на дамите. Разбира се, бяха разказани и най-различни чудновати морски истории, всеки беше преживял по нещо необичайно. Чуха се и някои Мюнхаузениади (небивалица, преувеличена история по името на немския литературен герой Мюнхаузен, известен с фантастичните си истории. Б. пр.), на които всички се посмяха сърдечно. Но бяха разказани и по-сериозни неща, като например истории за прочути корсарски кораби. Като се започна тази тема, един от капитаните удари с юмрук по масата и каза:

— Я не ми говорете за вашите корсари и Privateers ((англ.) — английски израз за корсарски кораб. Б. нем. изд.)! Всички те са едно нищо в сравнение със „Соколът на екватора“. Кой от вас го е виждал?

Никой не се обади и капитанът продължи: — Значи само аз единствен съм го срещал!

— Срещал ли си го? Наистина ли? — завикаха наоколо. — Тихо! Спокойствие! Капитане, разказвай! Как изглеждаше? Какво направи?

— Беше преди две години, на пет градуса северна ширина и приблизително на дължината на Андаман. Имаше буря, каквато никога

не бях виждал, а това не означава малко. Денят беше тъмен, като че ли беше нощ. Струваше ни се, че ураганът налита върху нас от всички страни. Небето беше слязло до водата, а вълните се издигаха до облаците. И ето че при светлината на мълниите забелязахме някакъв непознат кораб, чийто нос беше насочен точно към нашия. Платната му блестяха снежнобели като перушината на лебед — и ако искате вярвайте, ако не искате недейте, — но този харамия не беше скъсил нито едно платно. Носеше се към нас с всичките си платна. Беше двумачтов кораб и приличаше на онези, дето ги наричат бригантини. Естествено достраша ме от сблъскване и заповядах на моя кормчия да смени посоката с един румб. В този момент непознатият прелетя покрай нас толкова наблизко, че можехме да го докоснем с ръка. Вдигнах рупора и извиках към него: — Ахой! Кой е този кораб? — По палубата му не видях жива душа. Един-единствен човек беше увиснал във вантите на бакборда. Той нямаше нужда от рупор. Сложи една ръка край устата си и така ни извика, като че ли ревът на бурята беше за него тихо шептене: — „Соколът на екватора“, капитан Сюркуф. Дайте му да се разбере! Огън! — Едва тогава забелязах на него френски флаг, а под него се развяваше кървавочервеното корсарско знаме. Веднага зейнаха шест оръдейни отвора- и гюлетата им се забиха в корпуса ни, докато французинът изчезна в тъмните облаци на бурята. Е, запушихме дупките, а нямахме други по-значителни повреди, но щом като при такава буря той не пропусна да си направи удоволствието, какво ли ще бъде, когато реши да се сражава сериозно при спокойно море!

— Да — обади се един от слушателите, — трябва да е някакъв ужасен човек. Адмирал Сеймур казваше за него, че годишните му приходи възлизали на 365 плякосани кораба. А това говори достатъчно. Той напада с двумачтовия си кораб и най-големите кораби, а не се страхувал дори и от първокласните военни кораби.

— Охо! — извика капитанът, който сега беше домакин. — Само с мен не би трябвало да се захваща, защото ще си изпати зле. Да не ми е името Джеймз Сарълд!

— Не се изхвърляйте много, капитане! — предупреди го друг. — Знаете ли как напада този Робер Сюркуф?

-Как?

— Той не е морски разбойник. Показва ви най-честно знамето си и се приближава до вас, без да даде нито един изстрел. Когато се допрат бордовете ви обаче, скача с двадесетина души на вашата палуба. Ако се защищавате, той използва оръжията си, но ако се предадете, не ви се случва нищо лошо. Отвежда кораба ви до пристанището на най-близката френска колония, където го конфискуват от името на Франция. Дават ви истинско удостоверение и пари, за да се върнете у дома си.

— И това ли е всичко? С двадесет души? Ха!

— Не се смейте, капитан Сарълд! — обади се друг човек. -Близко до Кап Амбер той залови „Бананиън“ с двадесет души. Това беше кораб на източноиндийската компания с двадесет и шест оръдия от най-тежък калибър и двеста души добре въоръжен екипаж (Това е исторически факт, колкото и невероятно да звучи. Б. нем. изд.). Никак не ми се иска да се срещам с него!

— А аз пък много искам да го срещна! — настоя Сарълд.

— Не изговаряйте такова желание, защото би могло да се сбъдне! — каза сериозно американецът, който беше слушал мълчаливо досега. — Казват, че не бивало да се шегуваш със Сюркуф.

— О-о, вие можете да се страхувате от него, с вашата орехова черупка — отвърна Сарълд, — но аз бих му отвърнал само с камшик.

Американецът се усмихна и като поклати глава, забеляза:

— На това бихте могли много лесно да получите отговор, много по-неприятен от камшика. Но що се касае до моята „черупка“, то тя би могла да предизвика по-голямо уважение от вашия тримачтов кораб.

— Охо! Това обида ли е?

— Аз съм ваш гост и умея да уважавам домакина, а не да го обиждам. Но за да ви докажа все пак, че мога да се гордея с моята орехова черупка, ще ви покажа една маневра, каквато някой друг би повторил много трудно.

-И каква е тя?

— Внимавайте! — той се приближи до релинга, сложи ръка на устата си и извика към подветрената страна, където се намираше неговият бриг на разстояние от около 800–900 метра: — Ахой, Ервцяр!

— Ахой! — долетя отговор чрез рупора.

— Вдигни котва!

— Ауе ((англ.) — слушам, тъй вярно (във флота). Б. пр.), мастър!

Всички хора бяха извънредно любопитни да видят какво щеше да се случи. Станаха от местата си и се натрупаха към подветрената страна, за да наблюдават брига. Видяха как той вдигна котва и изпъна платната си. След това американецът извика:

— Мешърз, мога ли да ви помоля да ме последвате към задната палуба? Там мога да ви обясня най-добре маневрата.

Всички без изключение го последваха към издигнатата част на кораба, така че от шприта до бизанмачтата (задната мачта. Б. пр.) останаха само музикантите и няколко моряци, които обслужваха гостите; останалият екипаж се намираше под палубата, където днес му бе разрешено да си пийне грог.

— Вижте — обади се американецът — как корабът ми се подчинява на всяко платно! Несравним кораб! Един такъв платноход би бил подходящ за Сюркуф. Но, апропо, преди малко не повярвах, че той е превзел кораб с двеста души екипаж и двадесет оръдия само с двадесетина юначаги. А кое е по-трудно, мешърз, дали да се превземе един такъв кораб, или да завладееш с двадесет човека един добре въоръжен тримачтов кораб, който се намира сред едно оживено пристанище?

— Второто е направо невъзможно — отговори един стар моряк, който беше браздил моретата може би вече над петдесет години.

— Наистина ли, капитане? Но има хора, които вярват, че Сюркуф би могъл да извърши дори и този номер.

— С двадесет души?

— Да. Нали чухте, че имал навика да напада само с двадесет души. Но това ще са момчета, които не се боят да измъкнат от пъкъла дори и бабата на дявола. Вижте, бригът приближава! Как надменно-подигравателно танцува по вълните, също като че ли иска да се надсмее над мощния тримачтов кораб. Малкият Давид срещу Голиат!

— Но какво означава това? — попита капитан Сарълд. — Какво търси бригът толкова близо до нас?

— Това е маневрата, за която ви събрах на задната палуба.

Погледнете, той е вече тук. Спуска платната си и моите момчета скачат на палубата!

— Но пак ви питам за какво е тази маневра? Какво търсят моряците ви на моя борд?

— Я ги пребройте! Точно двадесет са. Уважаеми дами и господа, имам честта да ви се представя. Аз не съм американец, който товари вина и спиртни напитки, натоварил съм неколкостотин абордажни секири, много центнера барут, цял арсенал от превъзходни оръжия и двадесет оръдия, край които са застанали достатъчно хора, за да бъде пратен на дъното този добър тримачтов кораб. Името ми е Робер Сюркуф!

Въздействието на тези думи върху събраното множество не можеше да бъде описано. Закоравелите безстрашни мъже, които бяха гледали смело в очите не една опасност, занемяха пред името на прочутия корсар. Те не се помръднаха дори когато неколцина от хората на Сюркуф бързо заеха люковете, за да не могат моряците на търговския кораб да се изкачат на палубата. Пръв се съвзе капитан Сарълд.

— Робер Сюркуф? — попита той. — Наистина ли сте Сюркуф?

— Да. А този бриг е „Соколът на екватора“. Погледнете хората ми, господа! Ще се държат много учтиво, докато го заслужавате. Но онзи, който се осмели да се съпротивлява, ще изпита остротата на оръжията им. Помнете, че си имате работа със смелчаци, които не са свикнали да броят неприятеля си, а помнете също така, че край този кораб двадесет оръдия очакват моите заповеди, за да го изпратят на дъното. Слушали сте за Сюркуф, но още не сте го виждали. Днес ви се пада честта да се запознаете с него. На борда има жени, а Робер Сюркуф е французин, следователно няма да накърни уважението и почитта, които се полагат на жените. Затова днес ще забравя, че вие сте враговете на моя народ и че корабът ми има за задача да залавя неприятелски плавателни съдове. Онова, което ще поискам, можете да изпълните много лесно. Разрешете на моите храбри момчета да вземат участие в празненството, което сте организирали. Освен това желая да им разрешите да танцуват поне веднъж с жените, които са украсението на празненството. Ако удовлетворите желанията ми, аз ви обещавам, че косъм няма да падне от главите ви, че няма да изгубите нищо и че нашето събиране ще завърши така радостно и весело, както и започна. Сюркуф има на борда си само възпитани хора; всеки от тях е кавалер. Сега ще трябва да решавате. Само че побързайте!

Той се поклонил и отстъпил няколко крачки назад, за да си поиграе с двата пистолета, които извади от джобовете си. Мъжете, които до

един бяха невъоръжени, се скупчиха близо един до друг и зашепнаха смутено. Обаче нежният пол разглеждаше с боязливо любопитство прочутия капитан на корсарите и неговите подчинени, които, въоръжени до зъби, бяха преградили задната палуба от останалата част на кораба.

Съвещанието на мъжете приключи и най-възрастният от тях взе думата:

— Капитан Сюркуф, признаваме, че ни поставихте в твърде несигурно положение. Наш дълг би било да се бием с вас. Чакайте!... — прекъсна се той, като забеляза, че при последните му думи Сюркуф запъна спусъците на пистолетите си — ... оставете ме да довърша! Трябваше собствено да се бием с вас, но сам казахте с право, че присъствието на нашите жени и дъщери изисква да се съобразяваме с тях. Затова между нас ще бъде сключено примирие, което ще продължи до зазоряване. В замяна на това искаме от вас стриктно спазване на вашето обещание!

— То ще бъде изпълнено — давам ви честната си дума, — отвърна Сюркуф. — Но ще ми разрешите едно необходимо условие. Докато се намирам при вас, никой не бива да идва на борда или да напуска борда без изричното ми разрешение; никой не бива и да предприема нещо, което би могло да застраши сигурността ми, а с това да постави и вас в опасно положение. Корабът ми ще остане до вашия, за да бди над изпълнението на условията ми, а щом слънцето се покаже на хоризонта, примирието ще изгуби сила. Нека си подадем ръцете като честни хора в знак на разбирателство!

Условията бяха приети и всички си стиснаха ръцете в знак на това, че те ще бъдат спазвани. Капитан Сарълд даде знак и музиката започна да свири отново. Мъжете и жените пак можеха да се движат по предната палуба. Приятели и неприятели се смесиха помежду си. Хората от „Сокол“ се държаха толкова възпитано и мило към жените, че всеобщото удоволствие не беше помрачено ни най-малко.

Най-сетне, отдавна беше минало полунощ, Сюркуф направи знак по време на една пауза, че иска да говори. Около него се образува кръг от хора.

— Дами и господа — каза той, — ще трябва вече да се сбогувам с вас. Благодаря ви за честта, която ми оказахте, като ми разрешихте да участвувам във вашата забава. Но още повече ви благодаря, че не бях

принуден да употребя оръжията си. Обичам мира, но не се боя от битките. Ако бяхте отблъснали предложенията ми, мнозина от вас нямаше да бъдат живи сега, а този кораб щеше да бъде на път към някое френско пристанище като моя плячка. Опитайте се да разпространите моята молба между вашите познати: нека не ми се съпротивяват необмислено, когато вдигна флага си. Кораба, на който веднъж стъпя като враг, ще напусна или като победител, или ще го вдигна във въздуха заедно с екипажа и със самия себе си. Това непоклатимо решение е тайната на моята непобедимост. Англия непрекъснато нанася непоправими щети на моето отечество. Следователно не се сърдете на мен, когато вземам контрамерки. Англия ни отне или разруши най-добрите военни кораби; тогава не ме укорявайте, ако пленявам всеки английски плавателен съд, който срещна. Сега ще се разделим в мир. Да си пожелаем заради вас да не се срещаме в открито море, защото тогава аз ще бъда онзи, който ще кани на танц. Само че той няма да бъде толкова миролюбив. Нека все пак капитан Сарълд остане с убеждението, че неговият кораб е единственият английски кораб, на който Робер Сюркуф е стъпил, без да го повлече после след себе си. И той трябва да благодари за това на жените! Сбогом!

Пет минути по-късно „Сокол“ излетя с опънати платна в открито море. Капитаните се върнаха на корабите си, обогатили опита си с убеждението, че Франция разполага с един моряк, който се е родил за по-висши цели. В тяхно лице Сюркуф беше намерил нови и ревностни разпространители на славата си (И празничната вечер на английския тримачтов кораб е исторически факт. Б. пр.)...

След малко повече от седмица в Пондишери пристигна новината, че Сюркуф е пленил английски търговски кораб на географската ширина на Колombo. После срещнал една корвета (Корвета — малък кръстосвач. Б. пр.) с двадесет и пет оръдия, която се опитала да му отнеме плячката. Обаче той заловил и нея, след което отвел двата кораба на остров Мавриций. Тази напълно достоверна новина никак не допринесе за намаляване на страха от дръзкия корсар. Индийският губернатор вземаше мерки след мерки: изпращаше военни кораби, за да заловят или убият Сюркуф, дори обяви голяма награда за главата му, но всичките му усилия останаха безрезултатни.

Планът на Наполеон да нападне Англия в Индия се провали от некадърността на неговия адмирал. А тук един-единствен човек, капитан на малко корабче, вся ужас из всички индийски владения на гордия Албион, и то такъв ужас, който нанесе невероятни щети на английската търговия, понеже вече много рядко някой се решаваше да прекоси онези ширини с богат товар, а застрахователните банки искаха високи суми, преди да приемат гаранцията на някой товар, който щеше да бъде превозен през ловния район на Сюркуф.

Естествено славата на подвизите му отдавна беше проникнала до Франция, и то особено чрез губернатора на остров Мавриций, където Сюркуф обикновено оставяше пленените кораби и откъдето пристигаха в Париж паричните суми от тази плячка. Заинтересуваха се от него. Военноморските власти започнаха с него тайни преговори. През трета или четвърта ръка му правеха все по-изгодни и по-изгодни предложения, но той се преструваше, че не ги разбира, или пък че ги счита за празни приказки.

И ето внезапно се разнесе слухът, че един от известните верни хора на английското правителство е пристигнал в Индия със специални пълномощия, за да спечели наградата, обявена за главата на Сюркуф. Беше кръстил кораба си „Eagle“, тоест „Орел“, за да даде да се разбере колко много превъзхожда „Сокол“. Този капитан се казваше Шутър, имаше много бурно минало и тъмната слава на човек, който бе въвел на кораба си жестока дисциплина.

Истинността на този слух се потвърди, след като твърде скоро се разчу, че Шутър пленил няколко малки френски търговски кораба. Беше избил екипажите им, въпреки че бяха паднали в ръцете му напълно невъоръжени. Тази жестокост бе в разрез с всякакви международни договори и предизвика неодобрението на всички хора, за които думата хуманизъм не беше нещо непознато. Но възмущението срещу него нарасна още повече, когато се разбра, че беше повел буквално безмилостна война срещу всички хора от френски произход. Той претърсваше най-старателно островите и крайбрежната ивица на Индийския океан и ако намереше в някое поселище някакъв заселник от френска националност, тогава този човек и собствеността му бяха загубени. Особено много го привличаха католическите мисионери. Ако някой от тях му паднеше в ръцете, то с него беше вече свършено. Хората разказваха дори, че обикновено предавал такива пленници на

дивите островитяни, където те изживявали преди смъртта си най-ужасни изтезания и мъки. По този начин изчезнали тогава не един и не двама мисионери, осмелили се сами да проникнат до онези географски ширини, за да бъдат сполетени от ужасна съдба на Борнео, Целебес или пък Тимор.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

СОКОЛ И ОРЕЛ

По това време в малкото пристанище на Ява, Калима, беше хвърлил котва малък платноход, на който можеше да се прочете името „Jeffrouw Hannje“. Ако се съдеше по името, изглежда беше холандски, въпреки че конструкцията му се отличаваше съществено от обичайната линия на корабите, строени в Холандия. Впрочем никой не се интересуваше от него, защото Калима по онова време едва възникваше като пристанище и хората си имаха много по-важна работа от проверката на документите на някакъв малък миролюбив платноход.

Най-влиятелният заселник в Калима беше някой си Дейвидсън, който положително правеше сделки с капитана на „Jeffrouw Hannje“, тъй като последният беше отседнал на квартира у дома му, докато целият екипаж бе получил нареждане да си остане на палубата. Двамата мъже седяха на една открита веранда, чийто покрив от зеленина им предлагаше достатъчна закрила от лъчите на слънцето. Те пушеха пури от Суматра и четяха най-новите вестници, които бяха отпреди няколко месеца. По онова време бяха необходими близо три месеца, за да се експедира вестниците до Ява.

— И така, слушайте, капитан Сюркуф, този Наполеон е провъзгласен за консул до края на живота си — подхвърли Дейвидсън.

— Прочетох го вече — кимна Сюркуф. — По-нататък ще получим вестта, че е станал крал или император.

— Сериозно ли говорите?

— Напълно! Този консул Бонапарт е човек, който не се спира напред пътя.

— Ах, вие сте негов почитател?

— Не, но признавам, че е гений. Аз служа на отечеството си и уважавам всеки, който полага усилия да го отърве от тиранията на Англия. По тази точка консулт печели изцяло симпатиите ми.

Само че не знам дали ще тръгне по единствено правилния път към целта. Мощта на Англия се корени в колониите ѝ, както и в

приоритета ѝ в световната търговия, дръзко извоюван от нея. Нека отнемат колониите ѝ; нека намалят търговското ѝ влияние до една допустима граница; нека отслабят съюзниците ѝ и засилят враговете ѝ, може да се направи и какво ли не още! Аз не съм консул, а и ще бъде достатъчно, ако той направи онова, което е правилно. Най-важното обаче е, да се създаде флот, от който да се страхуват. Консултът е длъжник на своята страна и на своя народ, що се касае до мирната политика. А ако я вземе присърце, тогава ще има само един-единствен истински неприятел и името на този неприятел е Англия. Но той може да бъде уязвен успешно само по море.

— Точно както постъпвате вие, капитане, само че в малки мащаби. Впрочем сигурно пленяването на мирни търговски кораби е свързано с превъзможването на някои неща за един човек с вашите способности.

— Защо? Да не би да казвате това, понеже действията ми приличат на пиратство? А няма познавате някой по-голям пират от Англия? Тя претърсва и конфискува търговските кораби на мирни държави както си иска. Затваря пристанищата на другите нации по собствено усмотрение. Умъртвява търговията, а така ликвидира и препитанието на народите. По този начин тя оставя без хляб милиони трудолюбиви работници само за да заграби всичко за себе си. Това, което върши на едро, аз го върша на дребно. Докато тя извършва прегрешения спрямо другите народи, които нямат никаква вина, аз нападам честно и открито един неприятел, който се показва безскрупулен и непримирим. Осъдете ме, ако можете! Нима на Англия не служат стотици корсари? А що за хора са те? Спомнете си само за подлия и недостоен Шутър, който не е човек, а сатана! Нима трябва да сложим оръжие и да погинем беззащитни, като страхливци? Аз имам да изпълнявам свещени задължения. На кораба ми се намират четиридесет храбри мъже, които трябва да изхранвам, но не си мислете, че с тях свършва моето семейство. В Бенгалия има възрастни хора, които са служили във френските колонии, и сега не получават никаква пенсия от англичаните. Имам много заселнически семейства, които са били разорени от колониалните войски на Англия. Имам бедни французи, които са напуснали Франция без средства, изгонени от Конвента. Те имат нужда от малко пари, за да разработят парче земя. Имам духовници, които са отишли сред туземците, за да

проповядват Божието слово, но при сегашното положение на нещата са застрашени да останат без издръжка. Е, добре, аз се грижа за всички тези хора. Давам пенсии на инвалидите, обезщетения на разорените, помощи на заселниците, закрила и издръжка на мисионерите. Ако аз не сторя това, Франция няма да го направи. В Париж не отварят писмата, в които чадата на тази страна молят за помощ от далечните краища на света. Какво ще стане с тях, ако Робер Сюркуф сложи оръжие и след това бъде принуден да вдигне ръце от тях?

Дейвидсън скочи от мястото си, за да подаде ръка на смелия моряк.

— Капитане, всичко това ми е известно — извика той, — защото и с мое посредничество се разделят много от тези помощи. Франция няма представа с какъв човек разполага в този отдалечен кът на земното кълбо и...

Той беше прекъснат; влезе един моряк на Сюркуф и му съобщи, че завчера „Eagle“ е нападнал една плантация на източния край на острова, като е отвел със себе си един свещеник.

— Откъде научихте?

— Току-що хвърли котва един холандски двумачтов кораб; те ни разказаха.

— Значи не е измислица. Виждате, Дейвидсън, че не мога да стоя със скръстени ръце. Този човек иска да спечели наградата, обявена за главата ми от управниците на Англия. Но до ден-днешен аз напразно търсих някаква следа от него. Сега обаче я намерих и ще му покажа главата си. Сбогом, Дейвидсън! Зарязвам всичко тук, защото съм сигурен, че скоро пак ще се видим!

Капитанът на корсарите се отдалечи бързо в едно такова настроение, което можеше да се нарече почти въодушевление. Отправи се към кораба си и след по-малко от четвърт час той излизаше вече от малкото пристанище, а едва Калима остана зад гърба му и двама души се спуснаха на носа към надписа „Jeffrouw Hannje“, за да го заличат. Това стана за кратко време и след това отново поставиха истинското име на кораба „Le faucon“ (Сюркуф е давал на кораба си и други имена, например „Бретан“, името на своята родна провинция. Б. нем. изд.).

Вятърът беше благоприятен и „Сокол“ достигна източния край на Ява за три часа. Там някъде трябваше да се търси въпросното

поселище. Като се движеха между източния бряг на Ява и остров Бали в посока Кап Седано, скоро те видяха край устието на един поток развалините на няколко къщи. До тях неколцина души се бяха вече заели да строят нови. Сюркуф нареди да свалят платната, приближи се доколкото бе възможно до сушата и се качи в една лодка, за да го отведат до брега. Хората бяха забелязали кораба и приближаващата се лодка и се бяха оттеглили бързо под закрилата на близката гора от железни дървета (дърво с изключително здрава дървесина. Б. пр.). Когато капитанът слезе на брега, видя изгорени къщи, опустошени градини и нивя, но не видя нито един човек, който би могъл да му даде сведения. Едва след дълго викане отдалече се дочу човешки глас, който питаше:

— Какъв е този кораб?

— Френски — отвърна той.

От предпазливост той не беше вдигнал флага си. Но след отговора му не мина много време и из храстите се разнесе шумолене. От тях излезе човек, който държеше в десницата си здрава тояга. Беше бял.

— Приближете се и не се страхувайте — каза капитанът. — Аз съм приятел на всички миролюбиви хора. Не само че няма да ви сторя зло, но ще ви помогна. Впрочем, нали виждате, че съм сам. Моите двама гребци останаха в лодката.

Тогава непознатият се приближи. Имаше високо, широкоплещесто и мускулесто тяло, умно лице, по което се четеше дълбока скръб. Беше облечен само с тънки бели панталони и бяла блуза.

— Вашият кораб ни се стори подозрителен — каза той извинително, — затова се оттеглихме.

— Какво ви се видя подозрително по моя кораб? — попита Сюркуф.

— Хм, нищо определено. В тези географски ширини между десет кораба четири със сигурност са пиратски. А след опита, който сме събрали, е цяло изкуство да бъдеш доверчив.

— Чух, че тук е бил „Eagle“.

— Аз бях от неговия екипаж и използвах случая да остана на сушата.

— Ах! — възкликна Сюркуф изненадано, — вие сте плавали заедно с Шутър?

— За съжаление! Той ме тормозеше и преживях много лоши неща, докато ми се удаде да избягам.

— Щом е така, я погледнете тогава моя кораб! Ето ви далекогледа ми.

Човекът взе далекогледа, но едва го беше насочил към брига и го свали, като извика учудено:

— „Le faucon“! Нима е възможно?! „Le faucon“, капитан Робер Сюркуф.

— Разбира се. Аз съм Сюркуф.

— Вие, това сте вие! О, господи, тогава да бъде благословен часът, когато избягах от „Орел“, защото сега вече знам, че този чудовищен Шутър ще си получи заслуженото!

— Доколкото зависи от мен, ще си го получи. Разкажете ми най-напред какво се случи тук!

— Разрешете ми преди това да осведомя останалите, та да не се безпокоят повече!

Той се отдалечи и скоро се върна с дванадесет души, осем възрастни и четири деца, които поздравиха Сюркуф с голяма радост. Малката колония се състояла от двама семейни холандци, трима французи, един белгиец и един швед. При нападението бил убит шведът, защото се съпротивлявал.

— Струва ми се, че при вас е имало и един свещеник?

— Да, разбира се — беше отговорът. — Беше дошъл от Джок-джокарта, за да се заеме с явайците, които живеят тук наблизо из горите.

— Значи е бил мисионер?

— Да. Беше мисионер от ордена на Светия дух. Наричаше се отец Мартин.

— Ха! — извика Сюркуф, като скочи от камъка, на който беше седнал. — Отец Мартин от ордена на Светия дух? Невероятно! Познавам го. В никакъв случай не бива да го оставяме в ръцете на този човек! Разказвайте!

Избягалият моряк продължи:

— Корабът ни се намираще пред Пале банг, когато научихме, че „Сокол“ кръстосвал край северното крайбрежие на Ява. Капитан

Шутър се беше закълел да залови „Сокол“ и затова вдигна котва веднага. Тръгнахме покрай брега, капитане, но без да можем да открием вашия кораб, затова пък съзряхме това малко поселище. Шутър го разгледа с далекогледа си и забеляза свещеника. Това му даде повод веднага да нападне поселището.

— Но как е възможно присъствието на някакъв свещеник да бъде единственият и достатъчен повод за такива трагични събития! — извика Сюркуф.

— Не знам, но е факт, че при вида на всеки свещеник Шутър изпада в ярост. Хората разказват, че самият той е бил по-рано член на някакъв орден. Отлъчили го заради тежки прегрешения и, изглежда, с това е свързана и голямата му омраза към свещениците, която е придобила вече у него маниакален характер. Той е най-безбожният човек, когото съм виждал, голям пияница, богохулник, варварин спрямо подчинените си. Аз съм немец, казвам се Холмерс и се числях към един от онези нещастни полкове, които немските князе изпратиха на помощ на англичаните, за да изкоренят в Америка всяка мисъл за свобода и справедливост. Трябваше да изоставя годеница и родители и дезертирах, както направиха мнозина, които не искаха да се бият за англичаните, чиято единствена политика е тази, да се насмучат до насита от благосъстоянието на другите народи, също като пиявиците. Това беше и моето нещастие. Вече не можех да се върна в отечеството си. Годеницата ми се ожени за друг, родителите ми умряха, а наследството ми беше конфискувано. Станах моряк. Оттогава обиколих всички морета, докато се установих в Кап. Но ето че преди пет години там дойдоха англичаните и го завладяха. Потеглих заедно с други хора нагоре по крайбрежието и създадохме поселище. Преди два месеца при нас хвърли котва капитан Шутър. Помислихме го за търговски кораб и се качихме на борда му, за да преговаряме за цената на месото, което искаше да купи от нас. Не можахме да постигнем съгласие и като наказание за това, че не съм се преклонил пред волята му, той ме задържа на борда като моряк. При него прекарах най-ужасното време от живота си и постоянно търсех начин да избягам. Едва завчера това ми се удаде. Той свали тридесет души на сушата, за да нападнат поселището, да пленят свещеника и да подпалят къщите, след като ги ограбят. Тези хора тук избягаха, останаха само шведът и свещеникът. Първият беше застрелян, а вторият, който се опита да

преговаря, беше вързан и отвлечен на кораба. Успях да избягам към гората от железни дървета и тези хора с готовност ме приеха при себе си, въпреки че идвах от пиратския кораб.

— Какви планове имате относно бъдещето си?

— Ще се опитам да се добера до малкото си имение в Кап. Но преди това ви моля да ме вземете на борда си. Искам да съм с вас, когато си разчиствате сметките с Шутър.

— С удоволствие ще изпълня това ваше желание. Какъв кораб е този „Орел“?

— Военен кораб, въоръжен с тридесет оръдия, но взима само тринадесет мили на час. Ако не губите време, капитане, ще го откриете в протока Манкгасар. Той има навик да предава пленниците си на дивите дайаки, които живеят в планините Сакуру на Борнео. Срещу пленниците те му дават златоносен пясък. При тези случаи той хвърля котва пред един остров на Сангку-Бай. Дайаките плащат много скъпо за бели пленници, за да ги погребват живи при по-знатните си покойници или да ги принасят в жертва на божествата си.

Това съобщение накара Сюркуф да побърза. Той разтовари веднага различни семена, сечива и други предмети, които подари на заселниците, за да им помогне да възстановят разрушеното си селище. След това обаче отплава веднага, за да може да достигне северната част от Сундското море, преди да е настъпила нощта. Там щеше да кръстосва, за да препречи на „Eagle“ южния изход от Манкгасарския проток. Това му се удаде напълно и тъй като през нощта не забеляза никакъв кораб, той насочи призори кораба си между Борнео и островите Балабалаган в северна посока. По обед премина покрай Коти Лама и продължи при благоприятен вятър все така на север, без да срещне нито един кораб. Така той беше сигурен, че „Орел“ е все още пред него, понеже Шутър щеше да търси „Сокол“ по бреговете на Ява и следователно нямаше да се движи нагоре по потока Манкгасар към Сулуското море, а в обратна посока към Сундското море.

Слънцето бе слязло вече до хоризонта, когато „Сокол“ достигна южния край на Сангку-Бай. Сега трябваше да бъдат предпазливи. Сюркуф се изкачи горе на мачтата, за да огледа залива с далекогледа. На север забеляза малък остров, а в едно заливче на западния му бряг стърчаха мачтите на някакъв кораб, чиито платна бяха спуснати. Това беше признак, че през нощта той няма да напусне това място. За да не

го забележат, Сюркуф веднага нареди да завият и да хвърлят котва зад прикриващия ги нос от сушата.

Останаха там, докато се стъмни. После отново вдигнаха котва и „Сокол“ се отправи на североизток, за да достигне наблюдаваната страна на острова. Нощта беше толкова тъмна, че напред едва се виждаше на една корабна дължина. По палубата нямаше никаква светлинка. Трябваше да бъдат извънредно предпазливи и когато Сюркуф предположи, че е достигнал ширината на острова, нареди да обърнат право на запад. Продължи в тази посока, като остави само толкова платна, колкото бяха необходими за бавното придвижване на кораба. Когато пресметна, че вече е дошло времето за действие, той нареди да спуснат във водата баркаса (По-голяма лодка на военен кораб. Б. пр.), който трябваше да сондира пътя пред „Сокол“ с увити в платнище гребла.

По този начин достигнаха източната страна на острова. Там баркасът откри малко заливче, където шхуната можеше да хвърли котва. Веднага щом това бе сторено, Сюркуф се качи в лодките с двадесет души, половината от екипажа си, за да заобиколи южната част на острова. Останалите трябваше да пазят кораба. Тъй като всички гребла бяха обвити добре с платно, не вдигаха никакъв шум, а самите моряци пазеха пълна тишина.

Капитанът плаваше в шалупата пред всички. Хората бяха въоръжени само с ножове и абордажни секири, защото Сюркуф имаше намерение да оставят лодките на едно по-голямо разстояние и после да доплават до „Орел“; та нали абордажната брадва е най-опасното оръжие в ръцете на всеки силен моряк. Не бяха плавали и десет минути, когато забелязаха светлината от корабния фенер на търсения платноход. Сюркуф направи знак да спрат и се спусна тихо от шалупата във водата.

Беше необходимо да се извърши внимателно разузнаване, защото все още не се знаеше дали това наистина е „Eagle“. Ако беше той, трябваше да се разбере дали целият екипаж беше на борда му и как бяха разположени и сменявани моряците на вахта. Сюркуф беше отличен плувец. Той се движеше във водата, без да я развълнува повече, отколкото някоя риба. Като наближи кораба, той се гмурна под водата и се показва на повърхността едва до самата корабна стена. Започна да плува бавно и внимателно около него, докато се убеди, че

това беше „Орел“. Корабът беше хвърлил само една котва, и то нощна котва, закрепена на крановата греда, а въжето от скрипеца за вдигане на котвата се спускаше до водата.

Сюркуф подръпна въжето и забеляза, че то беше здраво закрепено горе и ще може да го издържи. Той започна да се издига на ръце, като внимаваше да не вдига шум при допира до корабната стена. Когато очите му достигнаха височината на борда, той видя, че на палубата има само двама души, а именно един пост на предната палуба и друг на задната. Това му беше достатъчно и той се спусна надолу, за да се върне при лодките. Най-напред се насочи към баркаса, който бе командуван от лейтенант Ервияр. Към неговите хора се числеше вече и Холмерс.

Състоя се кратко съвещание, на което се реши Сюркуф, немецът и лейтенантът да се качат най-напред сами на палубата, за да се промъкнат до постовете и да ги обезвредят; щяха да ги вържат и да им запушат устата, като взеха решение да ги убият само в краен случай. Едва след това останалите моряци трябваше да ги последват, като използват въжето за вдигане на котвата, или пък да се изкачат по въжето, на което беше спусната другата котва. После трябваше да пленят капитана и офицерите, да превземат оръжейния склад и едва след тези мерки можеха вече да се надяват, че ще се справят лесно с останалия екипаж.

След като всеки разбра какво трябваше да прави, лодките се върнаха до острова, където бяха оставени под надзора на един-единствен моряк. Останалите, които бяха заедно с капитана точно двадесет души, нагазиха във водата и заплуваха един след друг към английския кораб. Успяха да го достигнат незабелязано. Една минута по-късно тримата се намираха на палубата при носа. Предният пост се беше облегал на фокмачтата с гръб към тях.

— Положението е добро — прошепна Сюркуф на немеца. — Промъкни се тихо до него и го стисни за гърлото. Не бива да издаде никакъв звук!

Холмерс запълзя към мачтата. Една бърза хватка на силните му ръце бе достатъчна и след няколко секунди в устата на поста бе тикната кърпа, а ръцете и краката му бяха вързани за мачтата. Морякът на задната палуба бе пленен също така изненадващо и Сюркуф даде знак на чакащите го във водата хора да се изкачат горе. Това бе

извършено толкова предпазливо, че изкачващите се по въжето моряци предизвикаха само едно едва забележимо накланяне на носа на кораба. Щом се озоваха на палубата, всеки незабавно се отправи към определеното му място. Капитанът и лейтенантът накараха немца да ги заведе до капитанската каюта. Вратата беше затворена отвътре с резе и Сюркуф почука тихо на нея.

— Кой е? — попита отвътре сънлив глас.

— Лейтенантът — отвърна Берт Ервияр на английски.

— Какво има?

— Пет, кептън, не говорете високо! На борда става някаква дяволска работа, трябва да разберем внимателно каква е. Станете и елате бързо!

— Ах! Идвам веднага!

Дочуха се припрените му движения и звънтене на оръжие. В същото време можеше да се види през една цепнатина, че той запали фенера в каютата.

— Внимавайте! — прошепна Сюркуф. — Не бива да стреля, иначе ще разбуди целия екипаж. Холмерс, веднага хващаш и двете му ръце, а ти, Ервияр, ще го сграбчиш за гърлото. Останалото е моя работа.

Сега резето беше махнато и вратата се отвори. В осветеното помещение Шутър можеше да бъде разгледан много добре. Беше препасал сабята си и във всяка ръка държеше по един пистолет. За щастие обаче спусъците на пистолетите не бяха още запънати. Преди очите му да могат да свикнат с царящата в коридорчето пред каютата тъмнина, той беше сграбчен за ръцете и гърлото. Пистолетите паднаха на земята, от гърлото му се изтръгна леко хъркане. Изблъскаха го в каютата, сложиха го в леглото му, завързаха го и му затъкнаха устата.

Абсолютно по същия начин беше пленен и лейтенантът в каютата на бакборда. Холмерс, който познаваше всяко кътче на кораба, им служеше като водач. След това сложиха ръка и на помещението с оръжия и муниции. Заредиха намерените пушки и слязоха през предния люк в общото помещение.

Тук гореше само една лампа, чиято светлина оскъдно осветяваше ниското задушно помещение с многобройни койки. Не успяха да минат по тясната скърцаща стълба с необходимата безшумност; хората от „Eagle“ се размърдаха и един от тях изпсува ядосано. Той помисли

отначало, че това са сменените от вахта моряци, но скоро скочи от койката си, защото видя, че беше събуден от голям брой непознати хора. Развика се и събуди останалите, но Сюркуф се намираше вече в помещението с pistolетите на капитана в ръце и заповяда с гръмовит глас:

— Никой да не мърда от мястото си! Аз съм капитан Сюркуф, а корабът ви се намира вече в ръцете ми. Който посмее да се съпротивява, ще бъде обесен на фокреята!

При споменаването на това име всички ръце, които се бяха вече вдигнали за съпротива, се отпуснаха. Никой от всяващия ужас екипаж на „Eagle“ нямаше смелостта или присъствието на духа да предприеме нещо. Всичко им се струваше абсолютно невероятно и невъзможно, но въпреки това те виждаха пред себе си прочутия капитан на корсарите и неговите хора. Трябваше им известно време, за да проумеят това, още повече че корабът им не беше нападнат директно, борд до борд; по мокрите дрехи на французите те успяха да разберат, че са се приближили с плуване. Сюркуф продължи:

— Трябва да се предадете безусловно и да се изкачите на палубата един по един. Напред, марш!

Той хвана за раменете най-близко стоящия до него и го блъсна към стъпалата. Човекът се подчини все още силно смаян; другите го последваха. Изкачваха се един подир друг с известни паузи -горе ги посрещаха и връзваха, без още да могат напълно да осъзнаят положението си. После ги свалиха в помещението за баласта, където остана да ги пази зорко един човек.

Сюркуф нареди да изнесат ракети от барутницата. Тяхната светлина и един оръдеен изстрел трябваше да уведомят „Сокол“, че „Eagle“ се намира в техни ръце. Сигналят беше забелязан и след половин час, през който Сюркуф претърси внимателно „Eagle“, шхуната се приближи и хвърли котва до английския кораб. Бяха докарани и трите оставени лодки. Акцията срещу „Орел“ беше приключила успешно.

Но трябваше да намерят и отвлечения мисионер, а никой от екипажа не им беше дал някакво сведение за него. Въпреки молбите и заплахите всички бяха запазили упорито мълчание. Започнаха да разпитват лейтенанта. Но и той мълчеше. Затова Сюркуф изпрати човек да доведе капитана, който все още лежеше вързан в каютата си.

Посрещна го на палубата, където го наобиколиха всички моряци от „Сокол“. Бяха запалили и окачили по мачтите няколко фенера и светлината им беше достатъчна, за да разгледат добре човека, който носеше такава ужасна слава. Той имаше висока, слаба, приведена фигура и лице, чийто израз можеше да предизвика всичко друго, само не и доверие. Кърпата от устата му беше извадена и краката му развързани. Ръцете му обаче останаха вързани. Той сякаш все още не бе осъзнал последиците на случилото се и изобщо не изглеждаше съкрушен; очите му блестяха, а лицето му беше зачервено от гняв, когато влезе в кръга от хора и попита с груб глас:

— Какво става тук? Кой е този, който се осмелява да играе ролята на господар на моя кораб?

— На вашия кораб ли, мистър Шутър? — отвърна Сюркуф. — Мисля, че той е мой!

— Ама че нахалство! Кой сте вие?

— Аз съм Робер Сюркуф, поданик на Френската република, а корабът, чиито светлини виждате зад щойерборда, е „Сокол“, с който искахте да се запознаете толкова много. Както виждате, аз ви спестявам усилията на по-продължително безуспешно търсене!

Когато капитанът чу името му, пребледня. Но това остана единственият признак на уплахата му и той отвърна гордо:

— Робер Сюркуф? Хм! Да, спомням си, че съм чувал някъде това име, но какво търсите на борда на „Eagle“?

— Търся капитан Шутър...

— Е добре, това съм аз. И после?

— Освен това търся един свещеник, когото сте отвлекли преди няколко дни от Ява. Имайте добрината да ми съобщите къде се намира сега!

— Няма да имам тази добрина, господине! Имам навик...

— Ха! — прекъсна го Сюркуф грубо. — Съвсем безразлично ми е какъв навик имате. Сега важи само онова, което харесва на мен!

Моля ви да не считате Робер Сюркуф за човек, с когото могат да се разиграват комедии. Предполагам, че не ви липсва дотолкова разум, та да не можете да схванете сегашното си положение. Ще ми кажете ли къде се намира мисионерът, или не?

— Капитан Шутър не отговаря на някакъв си Сюркуф!

— Добре, вие сте мой пленник. Тъй като отказвате да си отворите устата, ще трябва да ви принудим. Лейтенант Ервияр, вземи края на въжето! Този човек ще получи тридесет удара по гол гръб!

При тази заповед Шутър направи бързо крачка напред.

— Какво казахте? — извика той разтреперан от гняв. — Искате да ме биете! Мене, един офицер! Капитана на „Eagle“, пред когото всеки враг трепери!

Сюркуф вдигна рамене и отвърна:

— Надявам се, че не причислявате мен и моите храбри момчета към хората, които треперят пред вас. Да, ще наредя да ви отворят устата с хубави удари!

Шутър отвърна най-напред с дрезгав вик, а после изкрещя:

— Човече, няма да посмееш! Все още има някакво международно право. Аз не съм пират, а privateer, който притежава валидни пълномощия. И ако не ги уважите, то капитан Шутър е човек, който ще ви научи на уважение и ще потърси удовлетворение. Треперете от отмъщението ми! Пленихте кораба ми, добре, не възразявам, макар че моите сънливци ще си платят много скъпо за това, но нали ще трябва да ме предадете в най-близкото пристанище, а после, да, после ще ви покажа какво означава да се заплашва човек като мен с бой с въже!

— Виждам, че гневът е оказал твърде неблагоприятно влияние на добрите ви маниери — отвърна Сюркуф. — Собствено не е необходимо тук да обяснявам на когото и да било подбудите за моите заповеди и действия, но като се съобразявам с вашите болни мисловни способности, ще благоволя да ви дам някакво обяснение. Да, международното право съществува, но именно това международно право забранява на един корсар, снабден с пълномощно писмо, да бъде пират. Но то повелява на всеки честен капитан да се отнася към всеки пират като към пират, тоест като към морски разбойник. Абсолютно безразлично ми е дали имате пълномощни писма. Разполагам с доказателства, че нападате беззащитни заселници и убивате мирни моряци, въпреки че ви се предават без никаква съпротива. Знам, че дори водите война, безмилостна война срещу свещеници, които нямат никакво друго оръжие, освен словото, което учи на любов и съветва хората. Не мога да уважа вашите пълномощия, защото сте морски разбойник, а не privateer. Ще трябва да откажа да ви дам и

удовлетворение, защото сте човек, който стои извън законите на честта. Не се страхувам от отмъщението ви. И накрая искам да отбележа, че не се виждам задължен да ви предам в най-близкото пристанище. По-скоро имам правото да окача на мачтата всеки пират, без да се церемоня много. И без това говорих вече дълго с вас. Накратко съдбата ви е следната: ако отговорите на въпроса ми, ще бъда склонен да ви предам като пленен пират на губернатора на най-близкото френско владение, което се намира на пътя ми. Но ако продължите да мълчите, ще наредя най-напред да ви бичуват, след това да ви прекарат под кила (В миналите векове моряците са били наказвани с прекарване под кила на кораба. Б. пр.) и най-последно, ако и това не даде резултат, ще ви обесят на реята.

— Опитайте се! — извика Шутър, обезумял от гняв. — Скъпо ще ви струва!

— Лейтенант Ервияр, започвай! — заповяда Сюркуф. По знак на лейтенанта Шутър бе сграбчен от шест яки ръце и повлечен към предната палуба. .

— Бога ми, той ще се осмели да го стори! — чуха го да вика. — Отведете ме обратно, ще говоря!

Върнаха го обратно и като скърцаше със зъби, той призна, че сутринта на същия ден бил предал свещеника на дайаките от Сакуру.

— А какво получихте? А-попита Сюркуф.

— Торбичка със златен прах, която ще намерите в желязната ми касетка — гласеше отговорът.

— Къде живеят тези дайаки?

— На един час път от устието на рекичката, като се върви нагоре по течението.

— Добре! Ще ви кажа още само това, че ще ви предам, в случай че успея да получа пленника невредим. Ако са му сторили и най-малкото зло, ще ви обесим тук на място. Следователно във ваш интерес е, ако последвате подканата ми, да ми посочите един от вашите хора, подходящ да отиде като пратеник при дайаките. Ще вземе и торбичката със златото, но с него ще тръгнат и двама души, които са свикнали да общуват с тези туземци. Кого да изпратим?

— Помощник кормчията Харкрофт.

— Това ни стига. А сега ще ви представя един храбър мъж, който е изпитал на собствения си гръб вашето пиратство. На него трябва да

благодарим, че така бързо и успешно ви открихме.

Той направи знак, хората се отдръпнаха настрани и се откри фигурата на немеца.

— Холмерс! Подлецо! — извика пленникът и вдигна юмруци, за да се нахвърли върху него, въпреки че ръцете му бяха вързани. Но веднага го хванаха и по заповед на капитана го отведоха на „Сокол“...

Щом се зазори, една лодка се отдели от кораба, за да откара тримата пратеници на сушата. Харкрофт беше признал, че той беше преговарял с вожда на дайаките, Карима, а другите двама мъже, които тръгнаха с него, разбираха достатъчно малайски, за да могат да се справят със задачата си.

Бяха се уговорили Сюркуф да чака до обед и ако дотогава не се върнат, да им се притече на помощ. Немецът Холмерс каза, че бил слизал на това място при предишния престой на Шутър и познавал достатъчно околността, за да може да служи като водач. По негови данни и сведения капитанът можа да нахвърли една скица на местността. Въпреки че бяха заедно отскоро, той вече беше успял да обикне този човек. Меланхолията на немеца беше последствие от неговия копнеж по отечеството, което обичаше от все сърце и където не можеше да се върне, защото беше дезертър.

Уговореният срок изтече, без тримата пратеници да се завърнат, и така Сюркуф се видя принуден да се приготви за военна експедиция на сушата. Той предаде командването на двата кораба на лейтенанта и сам застана начело на двадесетте души, които бяха избрани да слязат на брега. Въръжиха се добре и въпреки голямата горещина бяха принудени да навлекат по три чифта дрехи, за да затруднят проникването на отровните стрели на дайаките. Корабите се отдалечиха от острова и хвърлиха котва близо до брега, където трябваше да слязат, за да могат в случай на нужда да обстрелват крайбрежната ивица. После лодките потеглиха, за да спрат в залива, който се образуваше от устието на малката, вливаща се в морето река.

На брега имаше тясна пясъчна ивица без никаква растителност. След нея обаче започваше гъста девствена гора, в която виещите се растения утежняваха придвижването извънредно много. Ето че вниманието им бе привлечено веднага от едно дърво, високо почти четиридесет метра с обиколка на ствола от около седем метра. Бялата му кора беше напукана, а плодовете му имаха големината на слива.

Това беше страшният анчар, чийто млечен сок предизвиква болезнени отоци само чрез изпаренията си. Този млечен сок е прословутата отрова похонупас, за която се съчиняват толкова ужасни неща. Разправя се, че само в „Долината на смъртта“ на Ява имало цяла гора от дървета анчар и на много мили наоколо въздухът бил така отровен, че не виреели нито дървета, нито храсти, нито трева, а всяко живо същество, попаднало по-наблизо, било осъдено на гибел. Но това не е вярно. Анчарът се намира и в горите на Индийския архипелаг и човек трябва да се пази само от допира с отровата му, както и от продължителното влияние на изпаренията му.

По този великан нагоре пълзеше увивно растение, дебело колкото човешка ръка, което на значителна височина оставаше абсолютно гладко, но после се покриваше с елипсовидни листа и зеленикаво бели цветове, които изпускаха аромат, подобен на жасмина. Това беше явайски *strychnos tieute*, от кората на чиито корени се вади отровен сок, известен под името упас-четек или упас-радша. И при най-малкото нараняване той довежда до силни гърчове и до болезнена смърт.

Наблизо растеше масово индийски галгант *alpinia galanga*, висок около два метра, с меки мъхнати листа, дълги по един лакът; цветовете му образуваха червеникаво бели кичури. Наоколо се виждаха див касамумар-ингвер и храстоподобното растение *capsicum*.

От тези пет растения, както и от някои други, жителите на Индийския архипелаг приготвят прословутата си отрова за стрели. Тя се прави по следния начин: взима се известно количество сок от анчар, една десета част от това количество сок от галгант, също толкова сок от касамумар-ингвер и змийски корени, сокът от една глава лук, фино стрит чер пипер и всичко това се смесва. После се прибавя сок от кората на корените на явайския *strychnos tieute* и семена от *capsicum*, което предизвиква силно кипване. Щом престане отделянето на мехурчетата, сместа се филтрира и отровата е готова. Ако се погълне, тя предизвиква по правило най-много силно повръщане, но ако попадне в досег с кръвта, има бързо смъртоносно въздействие.

Гъстата гора се обитаваше и от едри животни; моряците разбраха това от широката следа на носорог, която водеше нагоре покрай рекичката и се срещаше с многобройни подобни дири. Водачът Холмерс тръгна по тези следи. Опасното положение изискваше да има

авангард, ето защо Сюркуф изпрати напред пет човека, които трябваше да оглеждат пътя и околността.

Бяха се придвижвали близо половин час, когато предният отряд им направи знак, че е забелязал нещо особено. Останалите ги догониха бързо. Озоваха се на едно място, където съвсем близо до брега на рекичката се срещаха няколко пътечки, образувани от носорози, като по този начин се беше разкрило сравнително свободно място. Отдясно то се ограничаваше от реката, отляво — от гъстата девствена гора, а напред беше препречено от... многобройни редици въоръжени дайаки, които бяха заели и другия бряг на рекичката. Те размахаха копията и тръбите, с които издухваха стрелите си, като нададоха силни крясъци.

— Ето — обади се боцманът, който беше въоръжен с карабина и огромен кривак, — ето че са ни препречили фарватера ((хол.) — безопасен път за плавателен съд, обикновено определен с някакви знаци. Б. пр.). Мисля, че трябва да опънем платна и да ги прегазим, капитане!

— Не — отвърна Сюркуф. — Все още не знаем дали са настроени приятелски, или враждебно.

Той остави повечето от хората си назад и закрачи напред с Холмерс и още трима моряци, докато се озова на около тридесет, четиридесет метра от малайците. Можеше да се чувствава сигурен, защото неговите хора, останали зад гърба му, можеха много лесно да достигнат дайаките с куршумите си. Когато туземците забелязаха какво прави той и от техните редици се отделиха петима. Един от тях вдигна копието си и извика:

— Ада туан-ку?

Тези думи означават: „Кой си ти, господарю мой?“ Те изразяваха учтивост и затова можеше да се предположи, че дайаките не таяха неприятелски намерения. Сюркуф беше вече понаучил малайски дотолкова, че можеше да отговори:

— Аз съм предводителят на тези хора. Какво ви води насам?

— Искаме да те посрещнем — гласеше отговорът.

— А откъде знаехте, че ще дойдем?

— Казаха ни тримата мъже, които си изпратил при нас.

— Къде са те?

— Останаха само двама и те са наши пленници.

— Защо?

— Убиха един от нашите. Дойдоха при нас, за да си искат обратно техния пенгадшар (Пенгадшар — учител, мисионер. Б. нем. изд.). Аз съм вождът; искаха да ми върнат златото, но аз поисках една пушка с олово и барут. Те се съгласиха и когато видяха пенгадшара, го взеха със себе си, за да избягат, Ние им преградихме пътя. Тогава един от тях взе ножа си и прободе сина на моя брат. Брат ми не беше там, затова аз грабнах копие си и го забих в ръката на този човек. Той умря, защото това копие е потопено в табу-упас. После вързахме другите двама. Сега те лежат в колибата ми и ти можеш да ги видиш.

Думите на този човек звучаха така, като че ли казваше самата истина. Пратениците бяха действували необмислено и бяха раздразнили малайците.

— А какво ще поискате сега за този пенгадшар? — попита Сюркуф.

— Това, което вече казах, защото аз не говоря с два езика. Но ще трябва да ни платиш и за убития.

— Вече е платено за него, понеже убиецът му е мъртъв. Но все пак ти разрешавам да поискаш нещо.

— Това ще направи баща му, който седи при трупа в колибата. Ще трябва да дойдеш с нас.

— Обещаваш ли ни, че ще бъдем в пълна сигурност?

— Да, ще бъдете мои гости.

Отведоха ги още по-нагоре по реката, докато стигнаха до една долина. Там под дърветата се намираха мизерните жилища на дайаките. В най-голямото от тях, което принадлежеше на вожда, трябваше да се състои съвещанието. На него присъствуваха само най-изтъкнатите хора. Появи се и братът на вожда. Беше се окичил с най-различни траурни знаци и по време на цялото съвещание не пророни дума. Най-напред Сюркуф пожела да види свещеника и двамата пратеници. Желанието му беше изпълнено.

Щом доведоха свещеника, Сюркуф веднага позна в негово лице отец Мартин. Той застана на входа в радостно учудване, че вижда толкова много европейци. Преди това не му бяха разрешили да говори с пратениците и сега не знаеше нищо за благоприятния обрат на съдбата си. Когато погледът му попадна на капитана, той напразно се помъчи да си спомни къде беше виждал този човек.

— Казвам се Сюркуф — започна капитанът.

— Робер Сюркуф! Капитан Сюркуф! Сега те познах въпреки голямата брада и тъмния цвят на кожата. Ела да те прегърна, мой храбри благодетелю!

Съдържанието на краткия им разговор беше следното: отец Мартин успял да избяга в Италия, а после напуснал Европа, за да съдействува при покръстването на езичниците. Той разказа по своя простичък начин за многобройните беди, които беше преживял. Най-лошото от всичко било обаче времето, прекарано на борда на „Eagle“, където се подигравали с него и с вярата му по най-злобен начин. Накрая дори го продали, за да бъде принесен в жертва при някое погребение. Сюркуф, разбира се, му обеща, че ще бъде освободен и му разказа за пленяването на Шутър.

Когато доведоха пратениците, стана ясно, че те бяха двамата моряци от „Сокол“. Умрелият от отровата упас беше английският помощник-кормчия, който, както разправяха неговите придружители, бил действувал толкова дръзко и непредпазливо само за да спечели благоволенieto на Сюркуф.

Започнаха преговорите с дайаките. Вождът Карима, изглежда, не беше привърженик на многото приказки, затова не изгубиха излишно време за постигане на съгласие. Неговото ясно и кратко въведение гласеше:

— Искаме да побеждаваме нашите неприятели и затова се нуждаем от оръжия като вашите. Ще ти кажа какво трябва да ни дадеш: една пушка, барут и олово за убийтия; една пушка, барут и олово за пенгадшара, ако не иска да остане при нас. Ако остане при нас, тогава ще ни учи на онова, което не знаем. Дайаките горе в планините и във вътрешността на острова не могат да мислят. Ние обаче разбираме, че вие сте много по-мъдри от нас. Искаме да се учим от вас и да сключим с вас съюз. Ако постъпиш така, както ти казвам, ще ти покажа златен пясък и хубави камъчета, които намираме в планините, а ти ще ми кажеш колко пушки, олово, барут, секири и ножове можеш да ни дадеш за тях. Много ни харесват също кърпите и дрехите. После ще се разделим в мир и винаги ще се радваме, когато дойдеш пак при нас или ни изпратиш някой пратеник.

Сюркуф беше доста учуден на това както миролюбиво, така и обещаващо печалба предложение.

— Това не е случайност, това е работа на провидението! — каза свещеникът. — Бог направлява стъпките на този вожд по правия път, а на мен посочва едно място за благословена дейност. Капитан Сюркуф, аз оставам тук! Ще имаш ли грижата за това, да не прекъсна съвсем връзките си с останалия свят?

— С готовност, обещавам ти — увери го Сюркуф, след като се обърна към Карима: — Ти говори умно и мъдро, като човек, който ще стане вожд на много хора. Страната, от която идвам аз, може да ти предложи всичко, от което имаш нужда: закрила срещу враговете ти, оръжия, дрехи и инструменти от всякакъв вид. Думите ти ме направиха твой приятел. Ще ти дам всичко, което поиска. Неколцина от хората ми могат да отидат да го донесат. Ще ти дам една пушка, олово и барут за този пенгадшар, макар че той желае да остане тук при вас. Ако го приемеш като твой гост и го закриляш, тогава ще ти дам освен това още две пушки, три пистолета, три железни гърнета за готвене, една червена и една синя дреха за теб, едно огледало, което е три пъти по-голямо от главата ти, и най-различни други неща. Ще ми покажеш ли сега златния пясък и камъчетата?

Карима направи знак и скоро трима мъже донесоха златото и скъпоценните камъни в торбички. Златото беше чисто и тежеше може би двадесет пфунда ((нем.) — половин килограм. Б. пр.), а камъните се оказаха истински диаманти, някои от които имаха големината на едро грахово зърно.

— Какво искаш в замяна на това? — попита Сюркуф.

— Господарю, кажи ти сам!

— Добре! За това ще ти дам едно... слушай!... давам ти едно оръдие!

Тази вълшебна дума оказа учудващо въздействие над околните. Кафявите лица на малайците засияха от блаженство, а вождът им извика:

— Господарю, нима е възможно, едно оръдие?

— Нали ти казах вече! Едно оръдие със сто големи гюлета и барут за сто изстрела.

— О-о, тогава ти си най-добрият ни приятел, защото сега ще можем да съкрुшим всичките си врагове.

— Значи се разбрахме. Пригответе се да ме придружите до кораба. Там ще получите всичко, което ви обещах!

За кратко време потегли дълго шествие и скоро трябваше да бъдат спуснати лодките от кораба във водата, за да откатат на борда моряците и дайаките. Там туземците получиха едно малко оръдие заедно с мунициите и всички обещани предмети.

Сюркуф остана три дни в залива Сакуру, след което се сбогува сърдечно с малайците и свещеника, когото беше снабдил богато с всичко необходимо. На това място той оставяше истински приятели и по този начин разполагаше с пристанище, където можеше да се скрие в случай на нужда. По-късно той често хвърляше котва тук.

Капитан Шутър бе отведен на остров Мавриций, за да бъде изправен пред военен съд като пират. Повече нищо не се чу за него и е много вероятно твърде скоро да е намерил своя заслужен край.

ПЕТА ГЛАВА В ПАРИЖ

Френската революция бе завършила своя кръговрат.

От консулството бе възникнала империята и възвеличалият се дребен корсиканец се беше обградил с блестяща придворна свита от висши офицери и висши сановници. Цяла Европа се покоряваше на гласа му и само гордият Албион презрително отказваше да се включи в политическия концерт по неговите партитури. Така както се беше издигнала звездата му, така трябваше и да залезе, да изчезне, внезапно, от нищото в нищото — като метеор, на който не бе съдено да се завърне.

От години френските пристанища бяха блокирани от англичаните така енергично, че само много рядко се удаваше на някой френски кораб да излезе в открито море. Тази блокада, разбира се, напълно сковаваше търговията на Франция. Впрочем Франция бе принудена да отстъпи на Англия почти всичките си колонии, а с това бе понесла съвършено непоправими загуби. Тя би могла да се предпази от тези удари или би могла да отвърне на тях, но Наполеон не беше моряк и вече замисляше грандиозния, по-късно така печално завършил план, да нападне Англия в Индия през завладяната Русия. За тази цел той се нуждаеше от мощна междудържавна коалиция в сърцето на Европа и той съсредоточи цялото си внимание към нея, вместо да избере друг, по-кратък, по-сигурен път, който нямаше да погълне толкова средства.

Опитите му да стъпи на бреговете на Великобритания бяха завършвали винаги безуспешно. Липсваше боеспособен флот, липсваха и мъже, чиито имена можеха да бъдат споменати редом с имената на тогавашните британски адмирали. Построяването на нови кораби изискваше значителни суми, но щом те излезнеха в открито море, ставаха плячка на англичаните. И въпреки всичко Наполеон имаше възможността още през 1801 година да се обогати с едно откритие, чрез което би накарал Англия да трепери от страх. Робърт

Фултън, прочутият американски изобретател, беше дошъл в Париж, за да докаже, че е възможно корабите да се движат посредством силата на парата. Заедно с тогавашния американски представител в Париж, Ливингстън, той извърши различни опити, на които обаче не бе обърнато внимание. По тази причина той отиде в Англия, но и там не намери привърженици. Въпреки това не се отказа от идеята си и две години по-късно се завърна в Париж.

По Сена заплава неговият първи опитен параход, но и този път той не намери никаква подкрепа. Тогава се обърна лично към първия консул и му беше разрешена аудиенция. В една стая на двореца Тюйлери застанаха един срещу друг геният на парната машина и героят на военните битки.

— Силата на парата — каза Фултън след продължителна дискусия над изобретението му — ще допринесе на корабоплаването неимоверно голяма полза и ще го тласне напред по неподозиран начин. Големите разстояния ще изчезнат, трудностите ще се опростят, ще намалеят опасностите и нещастните случаи. Маневреността на всеки кораб ще се удесетори, щом като вече няма да зависи от вятъра и от платната. Онзи владетел, който пръв построи военни кораби с пара, ще превъзхожда всеки флот в света.

Консултът го слушаше мълчаливо, усмихнат саркастично. После той хвана Фултън за ръката и го притегли към прозореца. Като посочи надолу към преминаващото човешко множество, той попита с подигравателен глас:

— Виждате ли новото изобретение, което мнозина от хората носят между устните си?

— Виждам го — отвърна Фултън. — Това е пурата, която и хората във Франция са започнали да пушат.

— Е, добре! Всички тези пушачи са живи парни машини. Само изпуцат пара и нищо повече!

— Осмелявам се да отбележа, че не бива да се смесва пушекът с парата. Онова, което се образува при пушенето на пура, не е пара.

При тази забележка веждите на първия консул се свиха гневно. Не беше свикнал да бъде поправян от обикновени изобретатели. Затова и гласът му прозвуча по-грубо, отколкото досега:

— Пара или пушек, е все едно! Как може пушекът да има сила да придвижи цял кораб? *C'est drole* — смешно е!

Фултън не се осмели да го поправи отново, но отвърна с най-учтив и внимателен тон:

— Все пак повтарям и твърдя настойчиво, че онзи владетел, който притежава първите параходи, за кратко време ще стане господар на всички морета. Разноските за няколко опита са смешно малки пред тази перспектива. Ще припомня омразата на Англия към Франция. Ако владетелят на френската нация би имал флот от параходи, той би могъл да налага законите си в Лондон на англичаните.

Наполеон се отдръпна от прозореца, до който двамата бяха останали прави, и каза студено:

— *Mon ami* ((фр.) — приятелю. Б. пр.), не съм свикнал да доверявам успехите си на парата. Напълно съм осведомен относно проекта ви и се виждам принуден да го отхвърля.

Едно гордо движение на ръката му за сбогом показва на Фултън, че аудиенцията е приключила.

Фултън си тръгна. Една голяма надежда го беше изоставила. Но консулт дори и не подозираше, че донякъде, като император в изгнание, щеше да си спомня за този час със съжаление.

Но след малко повече от година на него му беше напомнено за този час. Бонапарт, станал междуременно император, беше събрал близо до Булон и Утрехт значителни военни сили, за да стъпи на английския бряг. Вследствие на това англичаните бяха засилили надзора си над френските пристанища по такъв начин, че нито един френски кораб не беше успял да се измъкне. Освен това английските кораби кръстосваха пред бреговете на Франция, спираха всеки срещнат кораб и го претърсваха; ако корабът беше френски или носеше стоки за Франция, те го пленяваха веднага. Това безизходно положение създаваше страшно много работа на министъра на морината. Почти ежедневно той разговаряше с императора и тези разговори завършваха обикновено с взаимно изнервяне.

По време на едно от тези бурни събеседвания, тъкмо когато пак ставаше въпрос за безкомпромисната блокада на всички пристанища, министърът каза:

— В това бедствено положение се радваме толкова повече да чуем, че все пак още има мъже, които могат да се мерят по смелост и сърчност с тези британски морски вълци.

Императорът го погледна въпросително:

— Какво има — попита той, — да не би Хюг да е направил нещо? Адмирал Хюг беше именно един от малкото френски моряци, които понякога провеждаха успешни операции.

— Не — отвърна министърът. — Става въпрос за нещо друго; прилича почти на малък морски роман.

— Говорете, колкото и малко да се интересувам от романи!

— Една фрегата от английската ескадра на комодора ((англ.) — флотски командир по чин след контраадмирал (в Англия и САЩ). Б. пр.) Денси хвърлила котва край Бел-Ил срещу Льо Пале, за да сплаши малките селища на острова. Докато екипажът се намирал на сушата, пристигнал малък бриг с издути платна, вдигнал английския флаг, доближил борда си до борда на фрегатата, пленил я, вдигнал френски флаг и отплавал. На следващото утро същата тази фрегата се приближава най-спокойно към английската ескадра, блокирала пристанището на Брест. Бригът я следвал със свален флаг, като че ли бил пленен от нея. Тя издигнала гордо английското знаме и тъй като всеки капитан познавал фрегатата, всички си помислили, че комодорът Денси я е изпратил с някакво специално поръчение до командира на ескадрата пред Брест и че по пътя тя е пленила френския кораб. Фрегатата поздравила и всички кораби от ескадрата ѝ отвърнали. Отправила се към адмиралския кораб и си дала вид, като че ли ще легне в дрейф, обаче внезапно свалила английския флаг и нагоре полетяло френското знаме. Бригът последвал примера ѝ. Двата кораба изпратили снарядите на всичките си оръдия от бордовете, обърнати към огромното туловище на английския адмиралски кораб, който бил линеен кораб със сто и двадесет оръдия, после опънали моментално всички платна и се измъкнали щастливо под закрилата на батареите от Льо Гуле (тесният вход към рейда на Брест. Б. пр.). Англичаните, които, естествено, се приготвили светкавично за преследване, били принудени да се върнат поради огъня на батареите.

Очите на императора заблестяха.

— Това е такова геройство, в което трудно може да се повярва — извика той.

— Сир ((фр.) — обръщение към кралете. Б. пр.), разказвам един факт!

— Вярно, че и аз самият бях свидетел на подобна геройска постъпка. Един съвсем млад моряк плени английски кораб и мина с

него съвсем открито между флота и адмирал Худ. Този човек се казваше Робер Сюркуф и е същият, за чиито подвизи научаваме новини с всяка поща от Индия. Впрочем вашият герой трябва да познава доста добре бреговете на Бретан и пристанището на Брест.

— Така е, защото е роден в Бретан.

— И Робер Сюркуф е бретанец. Как се казва вашият човек?

Необходимо е да запомним това име, защото собственикът му може да ни потрябва.

— Ваше Величество, споменахте вече два пъти името му.

— Ах! Сюркуф ли е? Наистина ли е Сюркуф?

— Самият той, сир!

— Тогава вярвам в пленяването на фрегатата. Това е такъв майсторски номер, който не може да бъде повторен от друг. Трябва да опитаме да задържим този човек, да му дадем на първо време един линеен кораб, а после ескадра. Запомнете добре, това е моята воля!

— Благодаря на Ваше Величество от негово име. Той ни носи не само пленената фрегата, а също и доклади, писма и пари от Ил дьо Франс (старото (френско) наименование на о. Мавриций. Б. пр.) и Ил Бурбон. Губернаторът на Ил дьо Франс ми съобщава, че през последните три месеца е получил от Сюркуф единадесет кораба, които този наш смел съотечественик е отнел от англичаните. Франция благодари на Сюркуф не само за това изключително ощетяване на врага, но и за големите парични суми, получени от продажбата на плячката заедно с товарите. Убеден съм, че този млад бретанец може да стане страшилище за англичаните, ако му се разреши да заеме подходящо място. А при това е толкова скромнен и непретенциозен, както рядко съм виждал човек с неговите заслуги.

— Как, вие го познавате? — попита императорът бързо.

— Извинете, сир! Забравих да кажа, че той ме помоли вчера за аудиенция, която му е разрешена за днес.

— Значи се намира в Париж?

— Той е тук, за да заведе процес срещу губернатора на Ил дьо Франс, който отказва да му изпрати цялата полагаема се част от няколко заловени Кораба.

— Колко е голяма тази сума?

— Към милион и половина франка. Той вече спечели един подобен процес срещу губернатора, където законодателното тяло реши

нещата в полза на Сюркуф. Тогава ставаше дума точно за 700 000 франка.

— Но един такъв корсар печели страшно много пари!

— Само корсар с предприемчивостта и разума на Сюркуф. Но нека Ваше Величество благоволи да помисли за сумите, които са му необходими да поддържа кораба си винаги в добро състояние.

Впрочем всички знаят добре, че Сюркуф не задържа нито един франк за себе си; той е и баща, и приятел, и ковчезник на нашите поселения в Индия, които за съжаление така често са предоставени само на неговата закрила и щедрост.

— Ще спечели ли процеса?

— Не се съмнявам нито за миг.

— Мога и сам да уредя тази работа, за да не пострада справедливостта от някое *decision arbitraire* ((фр.) — своеволно решение. Б. пр.). Възможно ли е да се видя с този Сюркуф, но сякаш случайно?

Аз трябва да разговарям с него. Ще определи ли Ваше Величество кога да се проведе този разговор при мен?

— В единадесет часа преди обед. Ще имате грижата да бъдете точен. А каква е неговата част от фрегатата?

— Вече са започнали да оценяват кораба.

— Може да не се занимават с това. Сам ще възнаградя Сюркуф!...

В предградието Поасониер имаше една странноприемница. Не беше някои луксозен хотел, но все пак там можеше да се отседне твърде удобно, а собственикът ѝ имаше обичай да приема само почтени хора, нещо, което беше известно на всичките му посетители. Това беше добрият чичо Кардитон, който разказваше с удоволствие и твърде обширно на всеки свой гост, че по-рано е притежавал кръчма в Тулон, но с помощта на прочутия капитан Сюркуф се позамогнал дотолкова, та успял да се премести в Париж и да купи тази хубава странноприемница.

От предния ден чичо Кардитон се намирал в много повишено настроение и имаше необичайно много работа: Робер Сюркуф бе дошъл да живее при него, и то не сам, а със своя лейтенант Ервиар, с боцмана Холмерс и неколцина моряци от „Сокол“. Разбира се, тези скъпи гости трябваше да бъдат обслужени по най-добрия и грижлив

начин и ето защо никак не беше чудно, че чичо Кардитон нямаше особено много време за останалите клиенти. Все пак той намираще по някоя свободна минутка, колкото да разкаже на постоянните си посетители, че вчера, веднага след пристигането си капитан Сюркуф отишъл при министъра, а преди малко един лакей с богато украсена ливрея бил донесъл писмо;

Сюркуф. Досега при него не бил отсядал гост, който да си е имал работа с някой министър на императора, а можело да бъдат изброени много знатни хотели, чиито посетители никога не били разговаряли с министри.

Това писмо съдържаше нареждане за Сюркуф да се яви на следващия ден сутринта точно в единадесет часа при министъра на флота. Когато на следното утро той влезе в двореца на министъра, беше отведен направо в неговата работна стая. Високопоставеният служител го посрещна с изискана учтивост.

— Наредих да ви извикат — започна той — не за да разговаряме за вашите процеси, а за да ме осведомите по някои въпроси на мореплаването относно районите, които кръстосвате най-много. Сега тук има толкова малко хора, от които човек би могъл да получи тези необходими сведения, че не ми се искаше да пропусна присъствието ви в Париж, без да го използвам.

И ето че той започна да вади множество морски карти, над които разговорите се водеха все по-оживено. Сюркуф имаше възможността да изложи богатия си опит по един спокоен и непретенциозен начин, а министърът не криеше, че младият моряк го интересува все повече и повече.

В един момент вратата се отвори внезапно и лакеят съобщи за идването на императора, който влезе едновременно със съобщението.

— Ексцеленц (превъзходителство (като титла). Б. пр.) — каза той, — идвам лично, за да обсъдим една изключително важна... Ах! — прекъсна той мисълта си, — вие сте зает.

— Вече свършвам, а и изобщо съм на разположение на Ваше Величество по всяко време — гласеше отговорът.

Императорът наблюдаваше внимателно Сюркуф, за да види какво впечатление му прави внезапното появяване на владетеля на Франция. Ако беше мислил, че капитанът ще се смути, то се беше излъгал, защото Сюркуф не промени с нищо израза на лицето си, нито

пък преbledня; тъмният загар от лицето си остана същият; той само отстъпи настрани с дълбок почитателен поклон, като отправи погледа си към министъра, защото очакваше да бъде освободен.

— Това е капитан Сюркуф, Ваше Величество — представи го министърът.

— Капитан ли? — попита Наполеон студено. А после добави с остър тон, като че ли имаше намерение да го смърти: — А кой ви е направил капитан?

Този тон и този въпрос, които биха смаяли някой друг, не смутиха ни най-малко Сюркуф. Той отговори спокойно, но с един поглед, който беше по-красноречив, отколкото това се допускаше от смиреното покорство:

— Не Франция, сир, а морският обичай; Франция не ми даде кораб, тогава аз си взех един. От този момент започнаха да ме наричат капитан. Може би онези хора, които с тази дума показаха уважението си към мен, да не знаят някоя друга, по-подходяща. Защото отмина времето, когато беше достатъчно да наречеш някого просто „гражданин“.

Той беше парирал атаката на императора и му беше отвърнал едновременно с два удара. А че те бяха попаднали в целта, пролича от малката бръчка, която се появи над носа на Наполеон.

— Да не би да копнеете по онова време? — попита императорът с онази кротост и прямота, които му бяха присъщи, когато искаше да проникне до дъното на душата на някой човек.

Този въпрос беше опасен, но Сюркуф отвърна спокойно:

— Преди всичко копнея за щастieto на отечеството си. В онова време Франция не беше щастлива, дано сега бъде иначе!

— А какво разбирате под щастieto на един народ и по-точно какво разбирате под щастieto на френската нация? — попита Наполеон надменно усмихнат.

— Нищо друго освен това, което разбирам под щастие на човечеството: духовно и материално благоденствие.

— Какво е необходимо за това?

— Миролюбиво управление и свободен път за честните произведения на ума и ръцете.

— А ако не е възможно това мирно управление?

— Тогава ще бъде постигнато насила чрез достойни средства, които трябва да се употребят умно и енергично! Няма мир без предварителна борба!

— Считате ли корсарството за едно от тези достойни средства? — попита императорът с усмивка.

— Не — прозвуча искреният отговор. — Ще дойде времето, когато ще осъдят това печално начинание и всички морски нации ще обединят усилията си за неговото отменяне. Аз самият съм корсар, но без да се чувствам осъждан от собствената си съвест, защото винаги и при всички мои постъпки съм се стремил да избягвам твърдостта и жестокостта, стремил съм се да извличам от делата си полза за добрите хора. Имам правото да се чувствавам свободен от всяка вина и несправедливост, защото аз съм човекът, който се гърчи под крака на неприятеля, червеят, който няма челюстите на лъва или лапите на мечката.

— Но все пак един много респектиращ червей — Наполеон не можа да сдържи тази забележка. — От време на време чуваме за вас. Защо не постъпите на служба във флота?

— Защото флотът не искаше и да знае за мене.

— Може би са си променили мнението. Ще трябва да попитате!

— Който веднъж ми покаже вратата си, не може да очаква, че аз ще бъда онзи, който ще помоли да влезе. Наистина ми дадоха да разбера, че са доволни от скромните ми успехи. И други страни са ми правили от време на време предложения, но нямам повод и причина да променя възгледите си. Борил съм се за отечеството си, въпреки че то ме отблъсна; ще му остана верен завинаги, дори и в случай, че не ми предложи нищо по-различно от това досега.

— Мнимата неблагоприятност на отечеството е била вече за мнозина импулс за велики дела. И вие също няма да се оплаквате.

Казват, че водите някакъв процес?

— Отказват да ми дадат спечелени от мене суми, които трябва да изразходвам в полза на хората, оставени да разчитат само на моята помощ.

— Убеден съм, че ще намерите справедливост. Виждам тук разгънати карти. Използва ли министърът вашия опит?

— Имах щастието и възможността да дам няколко кратки отговора.

— Но които бяха от голямо значение за мен — допълни министърът. — Капитан Сюркуф е човекът, към когото трябва да се обръщаме, когато искаме да бъдем осведомявани за нашите работи в Индия.

— И аз се интересувам много от тези работи -забеляза императорът. — Ще определя подходящ час за един такъв разговор. С движение на ръката си той даде знак, че Сюркуф може да си върви...

Какво беше удивлението на чичо Кардитон, когато след няколко дни пред вратата му спря карета и от нея слезе адютант на императора. Той го попита за капитан Сюркуф и като чу, че в момента не е в странноприемницата, заповяда на чичо Кардитон да му предаде, че Негово величество ще благоволи да го приеме на следващия ден по обед. Каретата беше вече отдавна изчезнала, но добрият чичо Кардитон продължаваше все още да стои пред вратата си с отворена уста. Каква чест за неговата странноприемница! Трябваше веднага да разкаже всичко на постоянните си посетители, въпреки че всъщност нямаше никакво време за това!

На другия ден Сюркуф се озова в Тюйлери няколко минути преди уречения час и точно в дванадесет часа бе отведен при императора. Наполеон го прие в същото помещение, където се беше състояла и нещастната аудиенция с Робърт Фултън. Корсиканецът хвърли пронизателен поглед към стройната фигура на човека от Сен Мало (родното място на Робер Сюркуф. Б. нем. изд.), като отвърна на дълбокия му поклон с едва забележимо накланяне на главата си.

— Капитан Сюркуф — започна той, — заех се с вашата работа. Ще ви изплатят оспорваната сума веднага щом пожелаете.

Той замълча, като че ли очакваше да чуе поток от благодарствени думи. Морякът обаче каза просто:

— Сир, благодаря ви! Считах френските съдии за достатъчно справедливи, за да не се безпокоя с моите работи.

— Не ви разбирам — прекъсна го бързо императорът. — Вашият въпрос бе решен чрез мен по-бързо, но резултатът щеше да бъде съвършено същият и след съдийското решение. Същото се отнася и до отнетата от вас фрегата на англичаните, чиято стойност е определена междувременно. Вземете този портфейл! Той съдържа точната сума, която ви се полага.

Той посегна към портфейла, намиращ се на една малка масичка до него и му го подаде. Сюркуф го пое с благодарствен поклон и каза:

— Благодаря още веднъж, Ваше Величество! По този начин ми се спестява един по-продължителен бездеен престой в Париж и сега мога да се върна да изпълнявам дълга си.

— Искате да напуснете Франция?

-Да.

— Сега, когато всички пристанища са блокирани и никой кораб не може да излезе в открито море!

— Сир — Сюркуф се усмихна, — въпреки блокадата влязох в пристанището. Ще успея да изляза и в открито море.

— Eh, bien ((fr.) — Е, добре! Б. пр.)! Мога ли да изпълня някое ваше желание?

— Имам дори две желания, които бих искал да изкажа пред Ваше Величество. Първото засяга моя храбър лейтенант Берт Ервияр. Въпреки младостта си, той е един от най-способните моряци, които познавам. Няма неприятелски кораб, който да не съм завладял, след като веднъж кракът ми е стъпил на палубата му. Ервияр е бил мой спътник във всичките ми победи. Флотът на Франция ще има голяма полза от него.

— Иска да ви напусне ли?

— Той дори не знае, че моля Ваше Величество за един кораб за него.

— Ще получи фрегатата, която е отнел от англичаните заедно с вас! А втората ви молба?

— Тя засяга моя боцман. Той е немец и се е числял към онези дванадесет хиляди войници от Хесен, които е трябвало да пролеят кръвта си за Англия в Северна Америка. Но той не е искал да се бие срещу съюза на щатите в Северна Америка и избягал. Тъй като след дезертирането си не е имал възможност да се върне в родината, загубил любимата си годеница, едно не малко имущество и не можал да затвори очите на родителите си. Станал моряк, обиколил всички морета, бил тормозен от зловещия капитан Шутър и успя да избяга при мен, като ми помогна да заловя „Eagle“. Оттогава той служи на Франция многократно, защото е винаги сред най-първите при всеки кораб, пленяван от мен. Той копнее да се завърне в родината си и ме

помоли настойчиво да представя на Ваше Величество тъжбата му с надежда за най-височайше застъпничество.

— Капитане, аз не мога да се разпореждам в отечеството на този човек, но заради вас той ще получи разрешение да се завърне. Ще дам да се разбере моето желание там, където е необходимо. Но нека той самият изпрати писмена молба до властите в родината и аз съм убеден, че тя няма да бъде отхвърлена. Доволен ли сте?

— Изпитвам сърдечна благодарност за милостта на Ваше Величество!

— А нямате ли някакво желание за самия вас?

— Сир, дайте на моето отечество мира, от който се нуждае. Дайте му онова, което му е необходимо, за да бъде щастливо, и тогава най-съкровения ми желания ще бъдат изпълнени!

— За вас самия не искате нищо, а за отечеството си изисквате може би повече, отколкото бих могъл да дам. Човек трябва да се стреми да се нагажда към съдбата. Всеки поотделно трябва да допринася за благото на отечеството според силите си. Изглежда, че вие сте направили достатъчно за него, ала има и едно друго поле за действие, където бихте могли да извършите още по-полезни неща. Нима то трябва да остане затворено за вас?

— Ваше Величество, този въпрос ме прави щастлив, но въпреки това трябва да отговоря с едно горчиво „да“.

-Защо?

— Защото съм моряк, воин, но никога няма да мога да стана покорен слуга на бойното поле. Окайвам пълководеца, който води война само заради самата война. Войната е една тъжна необходимост. Но тя трябва да бъде водена, когато това се налага от някоя велика цел, и то да бъде водена така, че тази цел да бъде наистина постигната. Ако това не стане, аз като офицер бих поискал или приел оставката си.

— Ах, виждам, че не съм се излъгал във вас! Искате да ми дадете съвет, както по-рано в Тулон!

— Не съм призван да бъда съветник на един император. Тогава можех без колебание да говоря на гражданина полковник Бонапарт, но днес мога само да припомня причините, които ме въздържат да постъпя във флота и които ме принуждават да стана корсар.

— Сюркуф, вие можете да говорите, дори трябва да говорите! Ще приема вашата откровеност без гняв. Чули сте вече да разправят,

че имам намерение да стъпя на английския бряг, нали?

— Научих, сир, че съсредоточавате войските си край Булон; но знам също така, че тези войски никога няма да навлязат в Англия.

— Ах, смело твърдение!

— Твърдението ми си има основателни причини. Къде са моряците на Франция, които ще успеят да ни отворят пътя към Англия, като прогонят англичаните от блокираните ни пристанища и потопят флотите им на морското дъно? Къде са корабите, необходими за това? Потребни са дълги години, мирни години, за да зараснат раните, нанесени на морската мощ на Франция. Франция трябва да сключи мир с всички други народи, за да може да се подготви за големия удар, с който ще съкруши превъзходството на Англия. Франция има само един единствен враг и този враг е -Англия. О, сир, защо отблъснахте Робърт Фултън? Твърдя, без да съм пророк, че не след дълго парата ще движи огромни кораби по всички морета. Тогава ще съжалявате, че сам отхвърлихте случая да станете най-силният монарх!

— Ха, Фултън! Той е един мечтател и изглежда, че бляновете му са заразителни, щом са успели да ви завъртят главата.

. — Ваше Величество ме подканихте да говоря и можете да бъдете сигурен, че не казвам нищо, в чиято истинност не съм абсолютно убеден. Не съм придворен лакей, а трезво мислещ моряк и ако наистина имам фантазия, то бих искал сега да я употребя само за да си представя, че говоря все още на гражданина полковник Бонапарт. Не ме подтиква някакъв егоистичен интерес, защото ще се върна в Индия, където стотици хора имат нужда от мен. Моят кораб е малкият „Сокол“ и аз самият искам да остана малък. И в мен има нещо от сокола. Необходимо ми е да се движа свободно, полетът ми трябва да е зависим само от собствената ми воля. Аз съм лош поданик.

Императорът слушаше спокойно. Никакво потрепване по каменното му лице не издаваше мислите му при думите на Сюркуф. Сега обаче около устните му заигра лека усмивка и той каза почти като на шега:

— Сюркуф, вашата родина е суровата Бретан и вие сте неин истински син: суров, прям, храбър, набожен, верен и при това малко неучтив или дори безцеремонен. Но някога гражданинът полковник Бонапарт ви беше харесал и сега желае да си побъбри с вас половин час. Последвайте ме!

Той закрачи напред и капитанът влезе подир него в друга стая...

Беше изминал цял час и всяка минута чичо Кардитон се появяваше на вратата, за да може да посрещне капитана веднага. И колкото повече време минаваше, толкова повече сияеше от радост лицето му. Каква чест за странноприемницата му, че неговият гост можеше да отнема толкова много от ценното време на императора!

Най-сетне Сюркуф се завърна. Лицето му беше много сериозно, но той все пак кимна приятелски на чичо Кардитон и се отправи нагоре към стаите си. Ервияр и Холмерс го очакваха. Те дойдоха веднага, за да се осведомят за резултатите от аудиенцията.

— През цялото време ли беше при императора? — попита лейтенантът.

— Разбира се, господин капитан!

— Какво, как? Какъв капитан имаш предвид?

— Капитанът на фрегата, Берт Ервияр, за което го поздравявам сърдечно!

Ервияр не можа да разбере нищо, докато Сюркуф не му разказа подробно за неговото назначаване. Но впечатлението, което му направи това съобщение, беше по-различно, отколкото си го беше представял.

— И ти ли постъпваш във флота? — осведоми се лейтенантът.

— Не. Връщам се в Индия.

— Тогава и аз идвам с теб! Оставам при теб; нека си задържат фрегата!

— Ще видим, ще се оправим някак си. Впрочем императорът собственоръчно ми изплати парите за пленените кораби. Нека видим каква е сумата!

Наполеон ги беше възнаградил по императорски и когато Сюркуф каза, че и процесът му е вече решен в негова полза, радостта, в която взимаше участие и Холмерс, се удвои. Сюркуф му подаде ръка:

— Боцмане — каза той, — и твоята работа е наред. Ще ти разрешат да се завърнеш в родината си, тъй като императорът ще подкрепи молбата ти.

Немецът се разплака от радост; и останалите бяха трогнати. Сюркуф си призна:

— Днес у мен се бориха честолюбието и верността към принципите. Императорът няма да навлезе в Англия. Струва ми се по-

скоро, че приготовленията му са насочени към Австрия и Русия. Предложи ми да командувам ескадра в Средиземно море, но аз отказах, защото виждам в лицето на Англия единственият враг на Франция и няма да се бия срещу никоя друга държава.

— Тогава си го оставил ядосан, а? — попита Ервияр.

— Не, той е изцяло благосклонен към мен. Той е велик дух и голям гений, но звездата му ще залезе, защото преследва целта си по един напълно погрешен път.

На следващия ден чичо Кардитон отново беше изтръгнат от равнодушието си, защото пристигнаха няколко каляски, от които слязоха хора с разкошни униформи. Поискаха да ги заведат до жилището на Сюркуф, а половин час по-късно чичо Кардитон разказваше задъхано на всичките си посетители, че капитан Сюркуф е получил от императора кръста на почетния легион и сабя, украсена с бляскави скъпоценни камъни. Каква нова чест за странноприемницата! А имаше толкова големи и разкошни хотели, в които нито един-единствен посетител не беше получавал златната петолъчна звезда или почетна сабя!

Една седмица след това Сюркуф отпътува за Брест. Успя да измами англичаните и да отплава със „Сокол“ в открито море. Берт Ервияр го придружи само до Брест; беше отстъпил на безкористното настояване на досегашния си капитан и се бе решил да поеме командването на фрегатата.

Боцманът Холмерс остана още известно време в Париж при чичо Кардитон, докато получи разрешение да се завърне в родината си. Капитанът му се беше погрижил за него...

Робер Сюркуф продължи успешно борбата си срещу Албиона още дълги години. Той умря през 1827 година.

Звездата на Наполеон залезе през месец юли 1815 година, когато го отведоха в Англия като пленник на „Белерофон“. В Ламанша той за първи път видя параход. Тогава, като се обърна към Монтолон, който стоеше край него, му каза с тъжен глас:

— Когато отпратих Фултън от Тюйлери, аз се простих с императорската си корона!

А един ден, изправен на скалите на остров Света Елена, изоставен от всички и унижаван непрекъснато от английския губернатор Худзън Лоу по най-ужасен начин, Наполеон зарея безцелно

погледа си на север над морето, сложи ръка на рамото на верния Бертран и въздъхна.

— Онзи Робер Сюркуф имаше право: Англия беше моят единствен неприятел. Смелият капитан на корсарите знаеше правилния път към победата над този неприятел. Adieu, ma belle France! ((фр.) — Сбогом, моя хубава Франция! Б. пр.)

(Вд. 38)

Издателство „Отечество“, том 16, София, 1994

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.